

IFJUSÁGI
KÖNYVTÁR

A kolozsvári egyetemi
Bakaszta és Diákotthon
könyvtárkezelő vállalat

MOSONYI ALBERT

bánya főorvos

D O R O G

GARÁDY VIKTOR

MEZEI SÉTÁK

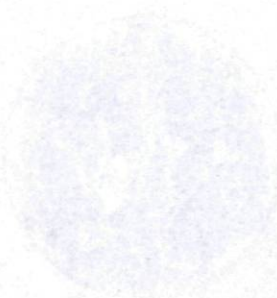

Budapest

Rákosi Jenő Budapesti Hírlap Ujságvállalata

M DCCCC V

MÉRTÉK

BUDAPESTI HÍRLAP NYOMDÁJA.

Oh te csodás, dicső természet!
Érthetlen földi hangyaésznek —
Méhedbe látni lehetetlen,
De épp ez üzi, hajtja lelkem.

Vajda János

RITA LEÁNYOMNAK

*Édes leánykám, fogadd könyvemet,
A legszebb tájkép, szülőfölded az.
Sokszor bejártuk, együtt teveled,
Tanum te légy: e sok szép mind igaz.*

*Mikor tavasszal a pacsirta szólt
S aranybogár ült gyöngye levelen,
A fátylas égbolt körben ránc hajolt:
Ámuló gyermek, ott voltál velem.*

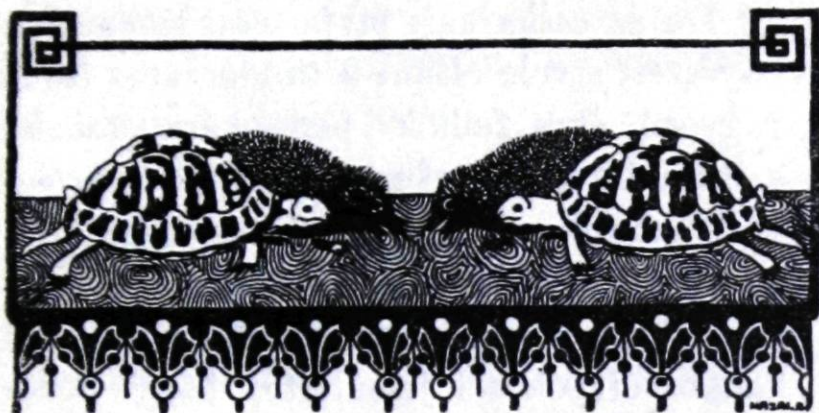
*Mikor a nyári esték bíborát
Nyilamló fecskék rajban szegdelék,
S az éj fölvolta csillag-sátorát, —
Reszketve nézted: óh be szép! be szép!*

*Ha szelid őszi délutánokon
A kóbor czinke éles hangja sírt,
Ott voltál, földerítéd homlokom
S felejtetéd a hervadást, a sírt.*

*Mikor havas, fehér mezőkön át
A kósza varjú, úszva csendesen,
Tar jegenyére megpihenni szállt:
A néma tájon ott jártál velem.*

*Együtt csodáltuk a természetet,
Mely együtt élt és változott velünk;
Ajkunk ezernyi kérdést rebegett,
A mikre választ soha nem nyerünk.*

KENYERES PAJTÁSOK

KENYERES PAJTÁSOK.~~~~~

V valami két esztendővel ezelőtt került hozzám mind a kettő. Az egyik, a sün, egy szép nyári estén, a sárosdi vasuti állomáson. A vonatot vártam s e közben a szomszéd árok mentében sétálgattam. Onnan gyönyörködtem a nyugati ég alj nézésében.

Káprázatos szép kép tárult elébem. Nekem úgy tetszett akkor, mintha a zöldeskék égbolt peremén rózsaszínű hegyek ágaskodnának, tornyosulnának a magasságba. A hegyek tetején pedig, tündöklő ormokon, szinaranyból való rengeteg nagy város ragyogna felém. Tengernyi torony, kupolával, hatalmas bástyafalakkal, égbenyuló palotákkal.

De az esthajnal pirja csakhamar elenyészett s vele eltűnt a tündérváros is. A ragyogó, ékes felhők nemsokára szürke színt öltöttek. Szürke lett lassankint az égbolt, szürke a levegő, szürke az egész táj s az alkonyat áhitatos csöndjében egyszer csak megszólalt a tücsök valahol a rónán és hangos cirpeléssel jelentette, hogy beköszöntött immár az est.

Ekkor valami zörgés ütötte meg a fülemet. Az árok partján, az akác-sövény alatt támadt. Ki volt, mi volt? Hát egy tüskés disznó. Hogy odafigyeltem, épp az ormánycáját dugta ki a pázsitos tisztásra. Szimatolva bökdöste hol ide, hol oda, s a mikor már megbizonyosodott róla, hogy nem forog veszedelemben, egyszer csak kisurrant a sövény alól és künn termett a tisztáson.

Dehogyan nem forgott veszedelemben! Ugyanabban a pillanatban odanyultam a botommal és a halálra ijedt sünn hirtelen összegömböörödött. Ekkor fogtam a zsebkendőmet s rágurítottam a csöpp jószágot. A kendő négy csücskét összefogtam és vittem haza. Persze, nem törődtem vele, hogy ki szoptatja meg majd azt a négy vagy öt

szerencsétlen kis árvát, akik hasztalan várják majd anyjukat otthon, az ő meleg vackukban, a sövény alatt . . .

A másik, a teknősbéka, lenn a dalmát tengerparton vetődött utamba. Egy rekkenő nyári reggelen. Valami tengerparti ligetben őgyelegtem s amikor már jó messzire elbandukoltam, le csaknem a tenger habjáig, és meguntam a sok járást, nagy olajfa árnyékában telepedtem le. Onnan néztem a föl-fölcsillanó tenger végtelen síkját, a messzeségben kéklő szigeteket és hallgattam a kabócák vidám muzsikáját a fejem fölött.

Egyszer csak valami hirtelen zaj támadt mögöttem. Mintha kő zuhant volna le a szomszéd szikláról és oda gurult a mellettem terpeszkedő nagy agave tövéhez. Ki volt, mi volt? Hát egy jókora nagy teknősbéka.

Nyilván nagyon a szélére talált lépni a fölöttem meredező sziklának, s így esett meg vele aztán, hogy lepottyant a magasságból. Nem vetett számot azzal az okos közmondással, hogy a ki nagyot hág, nagyot is esik. A hátára esett az istenadta és

bárhogyan is erőlködött, vergődött, hányakodott, kárba veszett minden fáradsága. Sehogy sem birt a négy lábára állani.

Megkönyörültem rajta és fölállítottam. Olyan forró volt a rajtavalója, tudniillik a páncélja, mintha akkor vették volna ki a kemencéből. Bizonyosan egész reggel a napon sütkérezett s a déli nap heve szinte izzóvá tette. Mikor megfogtam, alig birta ki a kezem a nagy meleget. De azért mégsem eresztettem el. Fogtam és hazavittem . . .

Igy került hozzám mind a kettő, valami két évvel ezelőtt.

És azóta itt éldegélnek kettecskén a szobámban, a könyvek, folyóiratok, ujságok között, a sün bizonyosan a sárosdi vadvirágos rétekről, aranykalászos rónákról, a teknősbéka pedig a zsályaillatos dalmát berkekről, kék hullámos tengerről álmodozva.

Csöndesen, békésen, nyugodtan megvannak a maguk rabságában. Annyira megszokták egymást, hogy a sün bizonyosan teknősbékának, ez meg sünnnek nézi társát.

Hanem hát ennek is megvan a maga oka. Nem igen háborgatják egymást, az

egyik sincs terhére a másiknak. Mert nappal, a mikor a sünn alszik, a teknősbéka többnyire ébren van. Éjszaka pedig, a mikor a teknősbéka elszendereg, a sünn rendszeren elvirraszt másnap reggelig.

Ritkán esik meg, hogy mind a kettő egy időben van ébren. Legfőlebb akkor, hogyha úgy estefelé, fölzavarom a sünt. Egyet rántok a fülecskéjén.

— Hé, kelj föl már, a pajtásod szörnyen unatkozik!

A milyen ostoba a teknősbéka, úgy látszik, azért mégis megérti a szavamat. Hiszen már jó két éve, hogy folyton ezt hajtogatom a sünnnek:

— Hé, kelj föl már, a pajtásod szörnyen unatkozik!

A teknősbéka ilyenkor egyet lök a testen és szép lassacskán elővánszorog a kukából. Nesztelenül csoszog felém nehéz, páncélos köntösében. Azután fölveti fejét és bambán hunyorgatja rám apró, fekete szemét.

Tudja, hogy ilyenkor tejbe áztatott zsemlyét kap tőlem. Bizonyosan ez csalo-

gatja hozzám, valahányszor a sünt fölér-
esztem.

Ekkor mindaketten hozzálátanak az
evéshez. A teknősbéka nyimmel-nyámmal
eszik. A sün nagy mohón nekidől az elébe
rakott eledelnek. A míg a teknősbéka egyet
nyel, addig a sün tizszer annyit legyömö-
szöl örökké éhes bendőjébe. Ezért aztán
sokszor megesik, hogy a sün a teknősbéka
részét is elkapkodja. A teknősbéka azon-
ban ezt nem veszi zokon tőle. Beéri ő ke-
véssel is.

Azután szép csöndesen föl és alá sétál-
gatnak a szobában. A teknősbéka lassan
csoszog. A sün, bár sietni szeretne, vele
cammog, zörgetve, kopogtatva tüskéivel a
padlón. Majd meg-megáll és türelemmel
lesi, a míg egyet lódit a testén nehézkes já-
rásu pajtása. Nekem úgy tetszik ilyenkor
a sün, mint valami életerős fiatalember, a
ki gondos odaadással kísérgeti ingadozva
lépdelő öregapját az utcán.

Van is valami megható ennek a két ál-
latnak a kölcsönös szeretetében. Sokszor el-
nézem őket és álmélkodva kérdelem magam-
ban:

— Vajjon megérti-e egymást ez a két állat? Hiszen, ha nem alusznak, csaknem mindig egy akaraton vannak!

Együtt esznek, együtt sétálgatnak. Ha a teknősbéka pihenőre tér, a sün elkiséri őt a kuckójába. Addig gunnyaszt mellette, a míg pajtása el nem alszik. Reggel, ha a sün már belefáradt a sok éjjeli futkosásba, odasompolyodik a teknősbékához és szép csöndesen elszendereg. Előbb azonban oda-dörgöli tüskéit a pajtása testéhez, mintha mondani akarná neki:

— Ébredj föl már, álomszuszék. Most rajtam a sor. Te meg eredj a napra sütkérezni!

A nap! Az irányítja az ő életmódjukat. A teknősbéka imádja. A sün iszonyodik tőle. A teknősbékának a verőfény, a sünnnek a sötétség az élete, mindene. Napsugár nélkül a teknősbéka bizonyosan elsorvadna, elpusztulna. A sünt pedig a napfény megőrjitené. Ez annyira idegessé teszi őt. Azért is buvik el a kuckójába, az ujságpapíros alá, mihelyest az első napsugár áttör az ablak függönyén.

Egyébiránt, ami a természetüket illeti, nagyon távol esnek egymástól.

A sün okos állat. A teknősbéka ostoba. De nem csoda, ha ostoba. Az agyveleje nála ugyiszlván számba sem vehető. Hiszen, ha agyvelejét kivesszük a fejéből, félévig is élélhet még nélküle.

A sün furfangos. A teknősbéka gyámoltalan. A sün ingerlékeny, ideges. A teknősbéka nyugodt, béketűrő. Hirtelen támadt zaj, éles hang, tapsolás, füttyentés, csöngetés, hegedüszó szörnyen idegessé tesz a sünt. Nagyot rándul a teste, megborzong, valahányszor az éles hang megüti a fülét. Ha soká kínozzuk vele, elájul. Míg ellenben a teknősbékát sem tegyverdurranás, sem ágyuszó nem hozza ki a sodrából. Sőt ilyenkor meg se moccan. Vagy ha jár, nyugodtan folytatja utját. Oda se hederít a zajra.

A sün örökké izeg-mozog. A teknősbéka renyhe, lustálkodó. Nem azért, mert amannak meleg, emennek meg hideg a vére. Hiszen a gyík is hidegvérü állat. Azért mégis nagymester a futásban, surranásban.

A sün sokat eszik, a teknősbéka sokat

koplal. Amaz, ha egy-két napig éhezik, elpusztul. Emez egy álló hétig is ellehet táplálék nélkül. A hiányos táplálkozás zsibbadttá teszi a testét. Azért is tetszik renyhének, tunyának.

A sünnnek igen érzékeny, kényes a természete. Ha tüvel szurjuk is meg, napokig elnyavalyog. A teknősbéka azonban szinte érzéketlen s a legszivósabb természetű állatok egyike. A legszörnyűbb kínzás, sérülés mellett is, borzasztóan megcsönkitott testtel is tovább él. Ha levágjuk a fejét, még vagy két hétig is élél nélküle.

A hideg azonban gyilkos hatással van rá. A hidegtől fél legjobban. Ez az ő halálos ellensége. Egy foknyi hideg már megöli. De annál jobban eltüri a legnagyobb meleget is. Sőt imádja. Sziciliában, Görögországban olyan izzóvá lesz a nyári napon sütkérező teknősbékának a páncélja, hogy szinte lehetetlen pusztá kézzel megfogni. Pedig ilyenkor érzi magát legjobban az istenadta.

Ha a szobámba besüt a nap, az én teknősbékám rögtön megérzi. Előbuvik a kucójából és a napsütötte helyre iparkodik.

És a mint a napfény tovább vándorol a szoba padlóján, úgy követi azt a teknősbéka.

Ha esős, friss az idő, meg se moccan a kuckójában. Ott tölti az egész napot s oda se néz az ételnek. Nagyon kedvetlennek, szomorunak tetszik ilyenkor.

Bár természetük annyira elüt egymástól, azért mégis úgy összebarátkoztak, úgy szeretik egymást, mintha rokontermészetű állatok volnának. A természet titkait látom magam előtt lebegni, nagy kérdőjel alakjában, valahányszor ez a két oktalan állat téli álmra készül. Talán ez az egy közös tulajdonságuk, hogy téli álomba merülnek.

Mikor az őszi szél odakünn az ablakon zörget, kopogtat, a sün meg a teknősbéka nyughatatlanul járnak-kelnek a szobában, azután összebujnak s néhány napig ott gunnyasztanak egymás mellett, olyan mereven, mintha gyökeret vert volna lábuk a földbe.

Nekem úgy tetszik ilyenkor, mintha bucsuznának egymástól. Talán a sün így panaszkodik a teknősbékának:

— Félév mégis csak hosszú idő. Keserves, ha az ember oly soká nem láthatja egymást.

A teknősbéka meg talán ezt feleli:

— Csak az vigasztal, hogy ez alatt a hosszú idő alatt — alszunk.

— De ki tudja, ha fölébredünk-e tavasszal? — sóhajtozik talán a sün erre.

Mire a teknősbéka nagy megnyugvással feleli:

— Az se volna valami nagy baj. Mit ér az ébredés, ha a tavasz nem hozza meg nekünk az ő kincseit! — És talán ekkor a teknősbékának a rozsmaringillatos tengerparti berek jut eszébe. A sün meg bizonyosan a sárosdi vadvirágos rétre gondol.

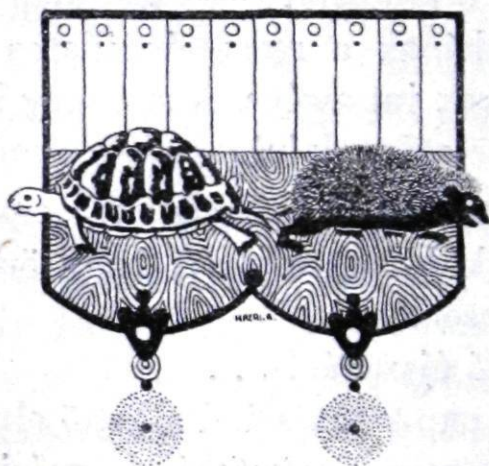
Nagynehezen válnak el egymástól. Mintha ki-ki azt sejtene, hogy örökre lehunyja szemét.

— Jó éjszakát! . . .

Egy nap aztán mind a kettő eltűnik. A sün az egyik, a teknősbéka a másik kuckóba rejtőzik, az íróasztal, meg a könyveszekrény mögé. Ott aluszsza át hathónapos téli álmukat.

Tavaszkor rendesen a sün ébred föl el-

sőnek. Alig bir jární, olyan zsibbadt még a teste. Ha aztán összeszedte erejét, megy és fölkeresi pajtását. Bizonyosan azért hogy meggyőződjék róla, vajjon él-e vagy sem, és addig bökdösi orrmánykájával, amíg föl nem ébred. Ekkor mind a ketten fölkerelkednek és szép egyetértésben oda-ballagnak, ahol eledelük szokott állani. Tudják, hogy gazdájuk nem feledkezett meg róluk!

A FÖLD ALATT

A FÖLD ALATT.

A letarolt, megsárgult vidéken szomoruan ül az őszi köd. Petőfi verse jut eszembe, amint az országot szélén ballagdalok egymagam, ezen a borongós, őszi reggelen. Csakugyan „hervadás van a világ fölött“. Az utszéli magas jegenyefák sárga levelei hullva hulldogálnak, egymást követve, lassan, nesztelenül. Elborítják az utat, elárasztják az árkot, eltüntetik a gyalogösvényt. Lekiváncoznak a földre, akárcsak a beteg, haldokló gyermek az anyja ölébe. Le, vissza a föld alá! Végző célja az életnek, utolsó állomása a földi vándorlásnak.

Hideg, deres volt az éjszaka, s mire kivirradt, fehér színt öltött a mező. A dér, a haldokló természet megfagyott

könnye, megütötte, elhervasztotta a nyár-
utó csenevész maradványait, a mi még
üde és zöld volt idekűnn. Minden fű, min-
den virág lehorgasztott fejjel, nekibúsulva
borul a földre, mintha a haldokló termé-
szet fájdalma áthatotta volna.

Köröskörül sűrű köd zárja el a szem-
határt. A fák is alig látszanak ide, csupán
a derekuk feketéllik ki a szürke egyforma-
ságból. Bizonyosan varjak ülnek az ága-
kon. Károgó hangjuk ide hallatszik.

Keresem a napot, a fényt, a derűs vi-
lágosságot, s tekintetem a magasságba té-
ved. Nagy piros korong ötlík a szemembe.
Ott függ a nap, árván, elhagyottan a hi-
deg égbolton. Fénye homályos a sűrű köd-
tengerben, mintha valami tejszinű üveg-
bura fogná körül.

Meg-megállok és elnézdegelem a fakó,
puszta tájat. Valami kökénybokor terpesz-
kedik előttem. Csupasz, fekete ágain még
egy-egy fonnyadt levél lóg, a mit a szellő
ide-oda himbál.

Milyen szép volt ez a bokor tavaszkor
az ő hófehér virágköntösében, a mikor még
fehér pillangók röpködtek fölötte!

És a mint a szép kökényvirágon eltűnődöm, egyszer csak megmozdul előttem a föld. Hirtelen földombosodik, mintha alulról nekifeszítette volna valaki a fejét. És minél magasabbra emelkedik, annál jobban porladozik a föld, miközben a párányi rögök lassankint lepereregnek a dombcska lábához.

Szerencsétlen kis jószág, a ki örökké csak a földet túrod, kerülöd a napvilágot, a verőfényt, a szép derüs eget, micsoda esztelen gondolat indított rá, hogy ki-merészkedjél sötét hajlékodból, a mit olyan hű gonddal, olyan ügyes kézzel a föld alá rejtettél? Holott a tapasztalás megtaníthatott rá, téged s évezredekén át őseidet, hogy idefenn, a föld hátán, az Isten szabad ege alatt, csupán csak veszedelem s legtöbbször halál vár reád.

Ha én most valami szorgalmas kertész volnék, a ki szörnyen haragszik rád, hirtelen fognám az ásót, vagy a lapátot s dombostul együtt a levegőbe röpitnélek.

A levegőbe! Iszonyatos még csak rá is gondolni. Micsoda halálos félelem szállna meg, hogy ha a lábad alatt nem éreznéd a

földet! A földet, a mely neked csaknem ugyanaz, a mi a halnak a viz.

És ha kínos vergődéssel, nagyijedten lepottyannál a földre, milyen gyors iramodással menekülnél a szorgalmas kertész elől. Keresve-keresnél valami alkalmas helyet, s lázas sietséggel furakodnál a föld alá. De jaj volna neked, ha az ellenséged véletlenül utólnérne! Éles ásójával bizonyosan a másvilágra küldene.

Pedig vajmi keveset vétettél neki. Legfőlebb a virágágysait turtad föl, a miket nagy piszmogással kicirkalmazott.

Ez a te bünöd csupán, a mi pedig nagyon is elenyésző dolog azzal a sok jótéteménnyel szemben, a miben a te hasznos munkád révén részesül az ember. Hej, pedig azt tartja a közmondás, hogy jótettedért jót várj. Jót azonban aligha várhatsz az embertől, mert nincs ám háladatosság ezen a földön.

Csak az vigasztalhat még, hogy a jótétemény semmit sem veszít, ha háladatlanra esik is.

Jól tudja a kertész, hogy mekkora nagy a száma a sok féregnek, bogárnak, a

mi a földben él és szörnyű kárt tesz a virág, a fa gyökerében. Ez a sok ártalmas féreg a te eledeled. Ezeket pusztítod éjjel-nappal, télen-nyáron.

De azt nem tudja ám mindenki, hogy mennyi fér el a te örökké éhes kis bendőben. Sem azt, hogy a férgek száma, amit a gyomrod naponta megemészt, kétszer-háromszor annyit nyom, mint a saját tulajdon tested! Sokat dolgozol, sokat is kell enned. És azért mégis mindenki üldöz!

Volt idő, a mikor az ember még nem mívelte a földet. Akkor bizonyosan szabadon járhattál-kelhattél a föld hátán. Nem bolygattad sem a szántóvető, sem a kertészember földjét. Hát nem is volt bántódásod.

De a mikor a vadász, a halász, a pásztor felcsapott földművesnek, a te sorsod egyszer csak rosszra fordult. Üldözőbe vettek. Te meg a föld alá menekültél.

És ekkor kezdett átalakulni a tested földturóvá.

Alakod hegyben végződő hengeressé lett, akárcsak a furó, a szőröd pedig tömötté, simává, a mely a föld fekete színét

öltötte magára. Füled lassankint elsatnyult, kicsinynyé lett, hogy annál könnyebben furakodhassál a földbe. Mellső lábaid valóságos ásókká alakultak s körmeid hatalmasokká, élesekké fejlődtek. Szemed, mivelhogy a föld alatt nem sok hasznát vetted neki, parányi lett, akárcsak egy-egy piciny fekete mákszem, és a szőröd alá rejtőzködött, nehogy ásásközben a föld pora megártson neki.

Ezért nevezték el aztán vaknak, undoknak még pedig azért, mert a föld alatt bujkáltál, mint akárcsak az undok féreg. És lett belőled vakundok, vagy, a hogy most neveznek, vakondok.

Csaknem bizonyos, hogy a vakondok nagy idő multán teljesen elveszti a szemvilágát. Azzal, hogy a szemének nem igen veszi hasznát, könnyen világtalanná lehet. Ha tudniillik egyre jobban elszokik a napvilágtól és folyton a föld alatt lakik, a hol persze örökös a sötétség. A szerv, a mit az állat nem használ, lassankint elsatnyul és hasznavehetetlenné lesz.

A régiek azt hitték felőle, hogy csakugyan világtalan.

*Termezet zerynt wak állat az wakon-
dag, azért mongyak ewtet wakondagnak
ys, hogy semmyt nem laat.*

Ezt tartották felőle a régi iródeákok. Tévedtek, mint a hogy manapság is igen sokan tévednek, a kik azt hiszik, hogy a vakondok csakugyan vak.

Az igaz, hogy nem valami sokat lát, de hát minek is látna, ha mindig a sötét föld alatt bujkál.

Gyöngé szeme csak arra való, hogy észrevegye, a mikor ásásközben közelebb jut a föld felületéhez. Máskülönben megeshetnék vele, hogy egyszercsak kidugná a fejét a földből s akkor bizony könnyen elcsiphetné az ellensége. Akkor is hasznát veszi a szemének, ha már nem talál elegendő eledelt a földben s éjnek idején kibúvik a szabad ég alá, hogy valami egér, béka vagy gyík után nézzen.

De hát ekkor leginkább az ő rendkívül finom szaglása vezeti a zsákmány nyomára. Voltaképpen ez az ő szeme, ez vezeti, ez kalauzolja őt a föld sötét utvesztőin, a hová nem hat el sem a nap, sem a hold, sem az éji csillag fénye.

Messziről megérzi az eledelét, még pedig a szagáról s néha jó mélyre lehatol érte, vagy pedig megvárja, a míg besötétedik és ekkor kisurran érte a földből.

Érdekes, hogy a föld alatt is meg tudja különböztetni a nappalt az éjjeltől. Tudja, hogy mikor van éjszaka, mikor félhet legkevésbé az embertől.

Sajnos, az ember nem igen veszi fontolóra, hogy a vakondok munkája mekkora nagy hasznára van a földjének. Azért nagy igazságtalanságot követ el, hogyha az élete ellen tör.

Elég, ha arra van kárhoztatva, hogy folyton a föld alatt, az örökkévaló sötétségben tengődjék. Ez a nyomorult élet az ő természetére is átalakító hatással volt.

Mogorva és bizalmatlan. Nem tűr maga mellett senkit. Valóságos remete-életet él. Tavasszal, ha párjára akad, azzal is csak addig él, a míg föl nem neveli három vagy négy csemetéjét.

A párját egyébiránt szörnyen félti. Drága jószág ám a vakondoki társadalomban a feleség. Mindig véres harccal, néha gyilkossággal jár a megszerzése. A

hitvesrablás csaknem mindennapi dolog. Bezzeg gyakran megesik, hogy a házasság élet legboldogabb pillanataiban valami hivatlan vendég toppan be hirtelen-váratlan a vakondok házába. Még pedig rablási szándékkal. Ilyenkor elkeseredett harc támad a két him között.

A megzavart férj, minekutána gondosan bezárta a lakását, elszántan veti magát a vakmerő tolakodóra, ha szerét teheti, megöli és fölfalja.

Néha azonban megesik, hogy hasztalan kockáztatja életét. Mert, ha soká tart a küzdelem, a magára hagyott nőstény megunja a sok várást és egyszerűen kezeket old. Új ajtót ás az elzárt lakás falán és észrevétlenül elillan rajta. A győztes férj, a mikor visszatér, csak hült helyét találja a feleségének.

Fiainak puha fészket épít és nagy gonddal ápolja őket.

De ha fölcserpedtek, egyszerűen kiteszi a szűrüket. Hadd tanuljanak meg a maguk emberségén, korán dolgozni. Mert nagyon nehéz ám a vakondok élete.

És ekkor egymaga marad a házában,

mintha örök rabságra ítélték volna. De ki tudja, hogyha él-e még benne őseinek érzelemvilága? Fölgerjednek-e még benne a vágyak, melyek ősei vérében föllángoltak? Álmodik-e mindarról, a mit az ember tőle elrabolt: napról, tiszta, szabad levegőről, kápráztató fényről?

Elraboltak tőle mindent, s mégis őt nevezik rablónak, ragadozónak. Tisztán azért, mert az eledelét ott szerzi, a hol rábukkan.

Az ember azt tartja, hogy a föld csupán az övé. Az övé minden gyümölcse, minden teremtménye. E szerint nem szabad neki a földet ott turnia, a hol kárt okoz az embernek. A vakondoknak pedig nincs annyi ereje, hogy az ember akaratát meg bírná változtatni. Ő a gyöngébb. Tehát a föld alá kellett, hogy meneküljön. De az ember mindazonáltal kimondotta fölötte az ítéletét.

A ki ráakad, fogja el, üsse agyon.

A vakondok azonban nyugodtan tűri kemény sorsát, és ha odalenn, az ő néma és sötét börtönében dolgozik, egyre csak dolgozik, talán eszébe jut neki az ember:

az ellensége, a zsarnoka. Ha mosolyogni tudna, talán csufondáros mosolylyal gondolna rá, hiszen a föld ura is előbb-utóbb a föld alá kerül.

HOVIRÁG

HÓVIRÁG. ~~~~~

A dermedés végső napjait éli a föld. De azért erdő, mező még egy gúnyát visel. Nagy, fehér hópalástot. A tél fagyos tündére szőtte ezt csupa apró, fehér csillagokból és ráborította a kopár mezőre, a lombtalan erdőre.

Az égboltozat azonban már nem olyan fagyos, nem olyan sötét. Bodor aranyos felhők között bujkál a sárga napgolyó és rámosolyog olykor a domboldalra, a hol elrongyolódott már a fehér palást s helylyelközzel fekete foltok éktelenítik.

A fák, a bokrok galyain duzzadt, barna rügyek fénylenek s a mogyoró-cserjén kén-sárga rojtok himbálóznak.

A szél elsepri a bozót aljáról a fony-

nyadt leveleket, a miket még az őszi vihar hordott oda s a párolgó, fekete földből félve dugja ki zöld fejcskéjét a hóvirág.

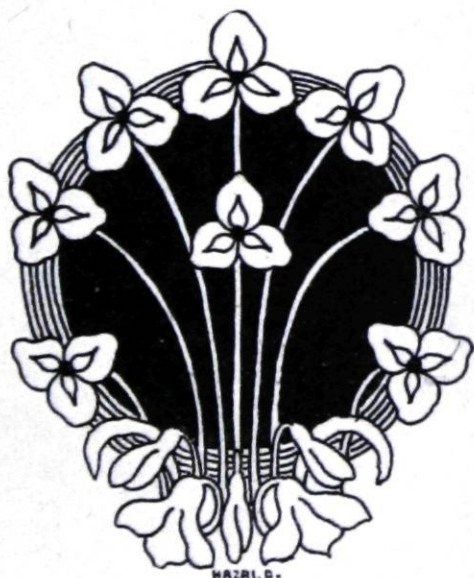
Mintha megijedt volna a körülötte elterülő végtelen fehér világtól. Nincs lombja, nincs disze a földnek, talán jobb volna visszatérnie, minek maradjon ezen a hideg, dermedt világon csupán ő maga egyedül.

Mit ér neki az élet, ha nem csókolja a meleg napsugár, ha nem dalol neki a kis madár, ha tarka lepke nem játszik vele!

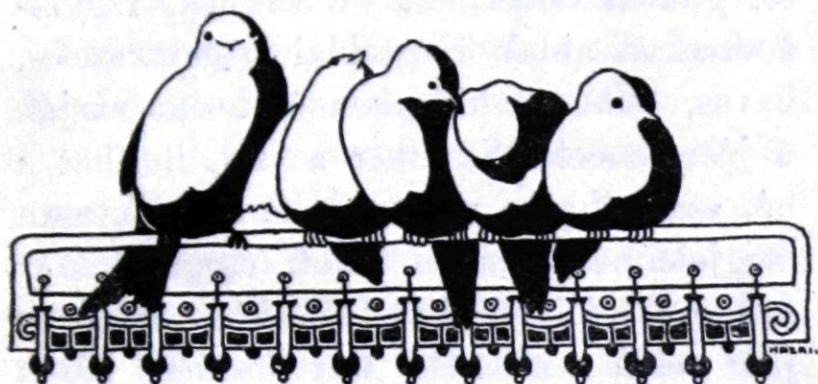
De a déli nap megszánja a szegényt. Meleg sugara tavasszal kecsegteti, kicsalja a földből és szétbontja fehér virágleveleit. S a mint körültekint, meglátja társait, lehorgasztott virágfejükkel, mint ha szomorkodnának a föld néma pusztaságán. Pedig kár, hogy annyira eped a meleg napsugár után. Neki nem szabad a tavaszt megérnie, mert a mint melegebben tűz le a nap a földre, lehullanak fehér levelei, ő maga meg sápadtan, kiaszottan omlik össze. Határkő gyanánt helyezte őt az anyatermészet a földre, a tél és a tavasz közé. A rege pedig azt mondja róla, hogy

a tél fagyos tündére addig marad a földön,
a míg ki nem nyílik a fehér hóvirág. Be-
lőle fon koszorút a fejére s így távozik,
átadva birodalmát a tavasz tündérének.

A botanikus fáradságot nem kimélve,
a havas erdőt bujja. Keresi a hóvirágot. A
növénytani órán elviszi a gyermekeknek az
iskolába. Elmondja nekik a deák nevét:
Galanthus nivalis. A gyermekek mohó
szemmel nézik, hogyan pusztul el magya-
rázat közben a szép virág a tudós tanár
kezében, miközben lelki szemünk előtt
megjelen a napsugaras reggel, virágos ré-
tekkel, árnyas erdőkkel, a honnan elköltö-
zött immár a tél fagyos tündére, hóvirág-
ból kötött fehér koszorujával.

VENDÉG A MENYORSZÁGBÓL

VENDÉG A MENYORSZÁGBÓL. ∞∞∞

Ablakom fölött, az eresz alatt verebek fészkelnek. Odavették be magukat valami gerenda alá. De nem igen örülök nekik, mert egész nap a fejem fölött zajonganak. Hanem hát hiszen magam vagyok az oka neki. Magam szoktattam oda őket. Előbb az ablak párkányára. Persze télen, a mikor hó borítja az utcát s ugyancsak fagy odakünn, a mikor tudniillik híján vannak a betevő falatnak. Teleszórom az ablak párkányát zsemlyemorzsával. Az én verebeim nagybátran leszállnak az ablakhoz és addig röpködnek, addig settenkednek a finom ennivaló körül, valamig tisztára el nem hordják onnan.

Reggel, még alig pitymallik, máris

ott gubbasztanak, ott dideregnek, fagyoskodnak az ablak üvegtáblái mögött, szeles, havas, csikorgó hidegben és lesik, várják a jószerencsét. Süvithet a szél, hullhat a hó, szakadhat a zápor, azért ők pontosan megjelennek minden áldott reggel. Már szinte megkövetelik tőlem, hogy odaszorjam nekik a morzsát. Mert ha néha későn ébredek, annyira türelmetlenek, hogy föllármáznak. Kellemetlen, csipogó hangjukkal hivogatnak vagy pedig be-bekopogtatnak hozzám az ablakon.

Azonban csak télen járja így. Csak akkor szorulnak rám az én verebeim. Alighogy kinyilik az idő s az első tavaszi lehellet végigsuhan a mezőn, a réten, akkor az én szárnyas szomszédaim elpártolnak tőlem. Már kora hajnalban, a mikor még minden csendes az utcán, a ház körül, hangos csipogással fölkerelkednek. Egész nap kint barangolnak a határban és csupán napszálltakor kerülnek vissza a fészükhöz. A költés idején csak az egyik távozik hazulról. De ha megtelik a fészek apró csemetékkel, mindakettő otthon marad. Ilyenkor hol az egyik, hol a másik gondos-

kodik az új nemzedék etetéséről. Az öregek ekkor hű gondját viselik a fiataloknak és valóságos rabjukká lesznek nekik.

A múlt tavasszal is itt fészkeltek az eresz alatt. A házunk előtt a nagy gesztenyefa, meg a háztető voltak az ő állandó tanyájuk. Hol leereszkedtek a fára, hol pedig fölrepültek a háztetőre. Egész nap vidám csevegéssel szalldogáltak az ablakom előtt, a meleg verőfényben. Néha pedig le-lecsaptak az utca közepére és a porban hemperegtek.

Egy délután, a mint ablakomon kikönyökölve, fölnéztek az eresz alá, öt apró veréb tátja rám rengeteg nagy száját. Már sűrű toll fődte a testüket, a csőrük töve azonban még sárga volt. Jele annak, hogy még nem tudtak repülni. De azért mind az öt ott gunyasztott egy sorban a ház peremén, ki a nyakát nyújtogatva lefelé, ki pedig a szárnyát emelgetve. Mintha bezzeg azon tűnődnének, vajjon szárnyra keljenek-e, vagy sem. Az öregek közül az egyik, mégpedig az apjuk, a gesztenyefán üldögélt. Hol az egyik, hol a másik szemével nézte a fiait. Bizonyosan gyönyörködött

bennük, s örült, hogy annyira fölcseperedtek és megtollasodtak.

Épp akkor szállt le a nap és az alkonyati ég piros fénye ott égett a házunk peremén is. A kis madarak fakó tolla úgy tünt föl a meleg fényben, mintha biborszint öltött volna. Milyen szép is volt ez a tavaszi alkony! Még most is látom az ünnepi színt az ég alján, még most is érzem a levegő fűszerszámos illatát és hallom a tavaszi fuvallat édes muzsikáját: az ezernyi ezer parányi hangot, a mely a fejem körül bűg, susog, sóhajtozik és elrészegít.

Az öreg veréb folyton csipogott és a kicsinyek felé hajlongott. Nekem úgy rémlett akkor, mintha ezzel a fiait akarta volna unszolni, biztatni a repülésre. A fiatalok is odaszóltak hozzá időnkint, de azért, úgy látszott, nem igen mertek neki-vágni a levegőnek. Az öreg nógató, serkentő szava nem fogott rajtuk.

Talán a fejük szédült. Nyilván azért bólogattak minduntalan. Egyszer csak előkerült valahonnan az anyjuk s a gesztenyefa tetejére szállt. A legmagasabb ághe-

gyen telepedett le. A szájában valami enivalót tartogatott. A kicsinyek rögtön ráösmertek az anyjukra. Alighogy észreveték, éktelen csipogással tátották ki szájukat. Az anya, a csemeték siránkozó hangjára, hol felröppent, hol ismét lepihent. Édesörömet odaszállt volna hozzájuk, de nem mert, mivelhogy ott látott engem az ablaknál. Hát visszahuzódtam.

Kevéssel utóbb, hogy íróasztalom előtt ülök és gondolataimba mélyen elmerülve, elbáméskodtam, hirtelen, váratlan besurran valami az ablakon és nagy zuhanással a szoba szőnyegére pottyan, épp az íróasztalom elé. Szörnyen megijedtem és össze-rezzentem.

A fiam, a ki a földön játszott, a szoba közepén, nagyot sikoltott, hogy a váratlan vendéget megpillantotta.

— Veréb! . . . Azután hirtelen rávette magát; nagy mohón, mint a macska az egérre.

És csakugyan veréb volt, félénk, ügyetlen, fiatal veréb. Fejével és mellső testével a földre kucorodva, nagypihegve ott állt tehetetlenül előttem, meg a kisfiam előtt

és meg se moccant. Mindaketten szótlanul meredtünk rá.

Egy darabig azt se tudtuk, hányadán vagyunk a nagy meglepetéstől. A fiam törte meg elsőbben a csöndet:

— Bizonyosan a mennyországból esett le . . .

— Miért?

— Mert sohasem láttam még ilyen szép kis madarat. Anyuka mondta, hogy a mennyországban minden szebb, mint idelent a földön. — És szinte reszketett a keze, a hogy feléje nyult. Szerette volna megsimogatni, megfogni és bizonyosan az ágyába vinni, ha majd lefekszik.

Nem szóltam hozzá, hanem tüstént az ablakhoz mentem és fölnéztem az eresz alá. Már ekkor csak négy kis veréb volt a ház peremén. Ugy üldögéltek ott, mint kevéssel azelőtt. Persze ők nem sejtették, hogy mekkora szerencsétlenség érte a családot.

De nem úgy az öregek. Ott röpködtek a gesztenyefa fölött, ijedten, kétségbeesetten, hangosan csiripelve, s nem tudták, mitévők legyenek. Bizonyosan az ötödik

csemetéjüket keresték, amelyik leszédült a magasságból és véletlenül a szobámba esett.

Ekkor fogtam a kis verebet és az ablak párkányára tettem. Hadd lássák meg az öregek, hová került az ő eltűnt fiókájuk. De alig telt el néhány pillanat, már is ott termett az anyja. Fölvetett fejfel, szétterjesztett, rezgő szárnyával közeledett a fiához.

A csöppség, a mint észrevette az anyját, szörnyen kitátotta a száját. Ugy látszik, éhes volt. Az öreg veréb, a ki egy darabka zsemlyét tartogatott a csőrében, hirtelen odasurrant a fiához és beletette a zsemlyét a szájába. Aztán elrepült. De a kis veréb nem bírta ám lenyelni a zsemlyedarabkát, mert nagy volt. Ugy látszik, hogy azért tért vissza nemsokára az öreg. Oda szállt a fiához, bedugta a csőrét a szájába és legyömösölte a torkán a zsemlyedarabkát.

Nagyot bámultam erre. Ez a kis jószág a legnagyobb szerencsétlenségben is arra ügyel, hogy meg ne akadjon a fiának a torkán az eledel.

Mikor az öreg elrepült, kérdi tőlem a fiam:

— Mi lesz most már a kis verébbel?

— Hogy mi lesz-e? Hát fölneveljük. És ha majd repülni tud, eleresszük.

— Hadd repüljön vissza a mennyországba, — tette hozzá nagy fontoskodással a fiam.

A madarat a kalickába, a kalickát pedig az ablak párkányára tettük. Az ajtaját azonban nyitva hagytuk. Az öregek mindennap leszálltak a kalickára, besurrantak az ajtaján és úgy etették az idegenbe szakadt csemetéjüket.

Esténként aztán bevettük a kalickát az ablakból és a szoba egyik sarkába tettük. Ilyenkor mindig nagy gabalyodás volt a házban. A gyerekek körülállották a madarat és a földre kucorodva, nagy kíváncsian nézdegélték. De csakhamar összevesztek rajta.

Ki-ki a magáénak mondotta. Lefekvés előtt a leánykák előszedték a baba-paplanokat, az egyiket a madár alá terítették, a másikkal meg betakarták. Ezt a mivele-

tet annyira megszokta a kis kópé, hogy paplan nélkül el sem akart többé aludni.

Az öregek azonban egyszer csak elmaradtak. Hiába tettük a kalickát az ablakba, oda se hederítettek többé. Csak akkor vet-tük észre, hogy a mi verebeink eltűntek az eresz alól. A fiatalok begyakorolták magukat a repülés mesterségébe és egy szép napon szárnyra keltek. Az öregek meg, mivelhogy megtették a maguk kötelességét, a fiatalok példáját követve, szintén kereket oldottak. Gondolták, ha el tudott repülni a többi négy, az ötödik is megteheti már.

Azonban az ötödik, bár mindig nyitva volt a kalicka ajtaja, nem igen akart meg-válni tőlünk. Megmaradt igazi „házi ve-rébnek“. Jó dolga volt nálunk. Jobbat már kívánni sem lehetett. A szabadságot pedig nem ismerte, a madár szép szabad életéről fogalma sem volt neki. Mert rabsággal kezdte az életét. Hát nem is törte magát utána, nem is álmodozott róla. Nem is-merte a madárélet nyomoruságát, hát mi-nek ismerje a gyönyörűségét.

Ősz derekán, mikor a mezőn a nagy természet dúsan terített asztala eltűnt, a

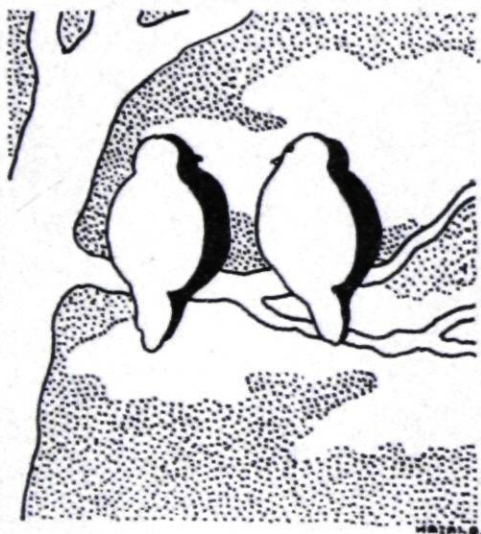
verebek egyszer csak visszatértek s a régi zajos élet megint tanyát ütött a házunk eresze alatt. Ekkor gondoltam, hogy a mi verebünk is elszáll végre és hozzájuk szegődik. Kivettem a kalickából és a tenyeremre tettem. Azután odatartottam az ablakhoz, hadd repüljön el. De bezzeg a mi verebünk sehogysem akarta magát rászánni, hogy odább álljon egy házzal. Sőt egyét fordult, leszállt a kalickára és hirtelen besurrant az ajtaján. A gyerekek persze, a kik e közben nagy siránkozással lesték, hogy mi lesz most már a verebükkel, nagyon megörültek ennek a váratlan eseménynek. Ujjongtak, táncoltak, cigánykereket vetettek boldogságukban. A nagyobbik lányka megjegyezte mindjárt:

— Látszik, hogy okos kis madár. Nem száll el tőlünk, mert tudja, hogy mi szeretjük.

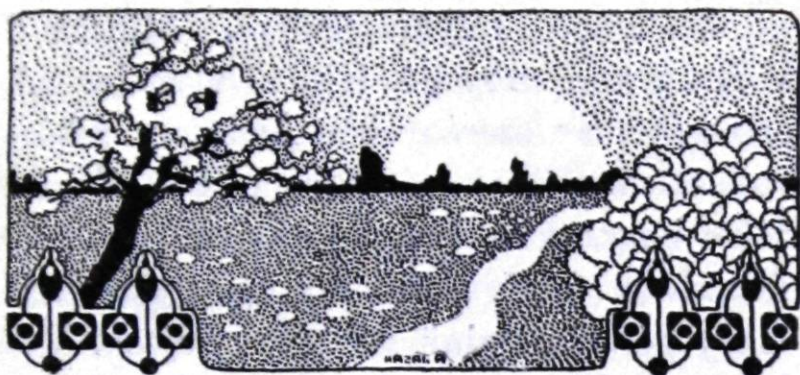
Egyszer letettem az ablak párkányára. Gondoltam, ha leszáll hozzá a többi veréb, közibük elegyedik, s ha elrepülnek, bizonyosan velük tart. De mekkorát néztem, mikor azon vettem magam észre, hogy a mi „házi verebünk“ szörnyen megijedt a

társaitól. Valahányszor, hogy az egyik vagy a másik elrepült fölötte, összerezdült és ijedten leguggolt. Szinte odalapult az ablak párkányához.

Azóta nem zaklattam többé. De minek is, ha nem érezte magát madárnak. Megvolt a szárnya és nem tudta hasznát venni. Nem ismerte az értékét annak a kincsnek, a mely örökké utólérhetetlen vágya lesz az embernek!

VERŐFÉNY

VERŐFÉNY. — ◆ — ◆ — ◆ — ◆ — ◆ — ◆ — ◆ — ◆ — ◆

A mi cseresznyefánk kinyílott a kertben. Olyan, mintha csupa fehér csillagból szőtt menyasszonyi fátyol borulna reá. A nap heves sugarával csókolgatja. A méhek édes muzsikaszóval dédelgetik. A reggeli szellő lágyan ringatja szép virágbokré táját és elviszi mézes illatát az éneklő madárnak, amely zöldelő lombok hűs árnyékában eldalolja neki az ebredés, az élet, az öröm örökszép énekét.

Milyen ünnepi pompában ékeskednek most a kertek!

A fák a tavasz szép ünneplő köntösét öltötték magukra. Fehérek, rózsaszínűek. Legszebb köztük a körtefa. Olyan, mint valami fehér, fodros selyemruhában büszkélkedő urinő. Csupa fehér rózsza, habzó

csipke, lengő fátyol borítja. Mintha ő volna a kert ragyogó, ifju királynéja. A szilvafa már szerényebb. Ártatlan, fehér-ruhás leánykának nézné az ember. Szinte félve huzza meg magát a karcsu barackfák között. Ezek a kertünk bájos tündérei. Ragyogó, rózsaszínű ruha van rajtuk. Valóban azt hinné az ember, hogy ők a diszes tavaszi násznép szép nyoszolyólányai.

A zöld hegyek alján, a kék folyók mentén, a virágos nagy rónaságon virító kertekben üli most menyegzőjét a tavasz.

Szép vagy, hazám, de még szebb vagy most a te virító kerteiddel! A leányka dala, a madár éneke, a méh zsongása édebben zeng, vidámabb az ég, ragyogóbb a napsugár, illatosabb a szellő most a te kerteidben. Ugy rémlik, mintha nagy költőid lelke bolyongna a nyíló fák között és néma dallal dicsőítenék a szép haza ékes tavaszát.

Réges-régen nem ilyen volt még minálunk a tavasz. Nem voltak akkor kertek. Nem nyílott akkor a körtefa, nem ragyogott rózsás szinpompájában a virágzó almafa.

Ősapáink a Kárpátok lombos erdeiben, a nagy Alföld virágos rónáin ünnepelték a tavaszt. A szálas leventék a tölgyek feslő bogaival koszorúzták szellős sátrukat. A szép hajadonok a lápok halvány rózsáival ékitették barna hajukat. Hanem azért akkor is méh zsongott a rét virágán, pacsirta énekelt a verőfényes levegőben, gólya kelepelt az ingó náderdőben, gyöngyvirág nyilott a liget illatos árnyékában. Akkor is magyar szó hangzott a szép leány dalában. Akkor is, most is, és legyen ezentul is, örökké így.

Főnt vagyok a hegyen. Fölöttem a felhőtlen, tiszta májusi ég, a magasban lebegő pacsirta énekével. Mögöttem az erdő ezerféle hangjával. Alattam a dombok, a mezők, a vetések zöld és barna, szabályos tábláival.

Most jövök az erdőből. Lelkem még mámoros az ébredő természet édes muzsikájától. Száz meg száz vékonyka madárhang szólalt meg egyszerre. A lombos galyakról, a magas ághegyekről, a sűrű bozótból, a kúszó ágszálak függő sátrából más-más zengő hangok szálltak felém.

A lombos ágakon aranyos fejű királyka, f ürge cinke, flótázó sárgarigó veltélkednek énekükkel. A magasban ringó ághegyeken feketerigó trillázik. Valahol az erdő mélyében vadgerlice bűgása halatszik. Közbe-közbe a kakuk is megszólal valami erdőszéli bükkfán. Valóságos dobolást visz véghez a zöld harkály. Egy száraz ágba kapaszkodva, erős csőrét verdesi hozzá. Szinte visszhangzik tőle az erdő. A harkály le-leszáll a fa mohos derekáról és pompás színű tollát mutogatva, koronkint nagyokat rikkant.

A szomszéd fán gubbasztó szajkó odapislant néha a szép madárra, majd a hangját utánozza, azután fölszáll a fa tetejére és elkezd hangosan énekelni, akárcsak a rigó, vagy a fülemile. Egy pintyőke röpköd ágról-ágra, végre elrejtőzik a zöld levelek közé és rázendít gyönyörű énekére. Bizonyosan a gyöngyvirág illatának örül olyan nagyon. S vele örül, ujjong a többi madár.

A gyöngyvirág most bontogatja lehajló, hófehér, apró csengetyűit. Még egy hónappal ezelőtt szürke haraszt, korhatag,

barna levelek földték a földet. Most zöld selyemszőnyeg borul rája. A tavasz nyirkos párával telt, langyos lehellete végigjárta a korhadtt levelek alatt szunnyadó élet magvait, csiráit. S a mint rájuk tűzött a májusi nap meleg sugara, hirtelen kidugták halványzöld fejecskéjüket. Most pedig magukra öltötték ünneplő köntösüket. A hófehér gyöngyvirág, a sárga kankalin, a kékes színű tüdőfű ünneplik a tavaszt. Nyíló galagonya-sövény között vezet lefelé az út. A fehér virágokat vadméhek, dongók zsongják körül. Lent a dombokon, a szűk ösvények hosszában orgona virit. Egy barátka-fülemile csattogó éneke száll felém az illatos szellő szárnyán. Az orgonavirág fölött zöldes fényű bogarak szállongnak. Aranyos szárnyuk föl-fölsillan a meleg verőfényben.

A rét felől fecskefarku pillangó emelkedik a magasba. Mintha a fölöttem lebegő pacsirta dalát követné. A fénylő levegőben ráakad párjára. Ekkor játszva kergetik egymást. Végre hirtelen lecsapnak és eltűnnek a réti virágok ezrei között.

Fönt a fényhullámokon nem volt

szavuk egymáshoz. Lehet, hogy a szárnyuk vonaglása fejezte ki egymás érzelmeit! Az anyatermészet megvonta tőlük a hangot. Mire való is volna nekik a beszéd. Hiszen abban a tarka virágbirodalomban amugy is annyi a zümmögő, fecsegő teremtmény. Hadd suhanjanak el némán, szótlánul fölöttük. Szálljanak a magasba, mint valami édes álomképek, s vigyék el azoknak, a kiket olyan nagyon szerettünk, a kik talán a nap fényes sugárözönében, láthatatlanul ünneplik most velünk a tavaszt, lelkünknek titkos érzelmeit, sóvárgó, forró vágyait. A kakuk ismét megszólalt valahol. Bizonyosan a dombok alján csergedező patak partján, valami örökké szomjas nyárfa susogó levelei között.

Ha nem látnám a nyárfát, a törpe fűzfákat, akkor is eltalálnám, hogy amott bizonyosan kis patak vize folydogál. Fecskek röpködnek fölötte, cifra vonalakat rajzolva a derüs égboltra. Csicsergésük tisztán ide hallik. Hol vidáman, hol szomoruan hangzik. A mint a lágyan lengő szellőnek tetszik. Alkalmasint szita-kötőket zavartak föl a sárga vizi boglárka

hús rejtekéből. Azokat űzik olyan eszeveszetten, mintha legalább is valami drága kincsről volna szó. Ha ugyan van a fecskék társadalmában drágább kincs a szita-kötőnél. Egy-egy elcsapong ide is, és az orgonabokor szép lilaszínű virágja fölött lebeg. Fátyolos szárnya sajtószzerűen reszket, s az egyik kék, a másik zöld zománcos fénynyel ragyog.

De a fecskék egyszerre csak eltűnnek. Olyan hirtelen, mintha az ég nyelte volna el őket. Ugy látszik, szörnyen megijedtek.

Két nagy madár kereng fejedelmi méltóságban a kéklő magasságban. Kétszer, háromszor, talán ötször is magasabban, mint a szüntelenül éneklő pacsirta. Evezőtollukról és hosszú nyakukról, bár igen magasan lebegnek, észre lehet venni, hogy golyák. Mit keresnek ők most itten? Talán bizony későn keltek vándorutjukra,

Valami rekedt lárma hallatszik a szomszéd kökénybokorból. A zöldleveli béka szólalt meg. Melege van. Dél felé jár az idő.

Már a falu is előbukkant. A templomot már jól látom. De csak a piros tor-

nyát. Tetejét elfödi a nagy hársak sötét lombja.

Galambok szállnak föl a torony pereméről. Megszólalt a déli harangszó. Milyen különös a hangja. Szinte bódító. Olyan, mint a tavasz illata, fénye, édes zsongása.

A falu előtt, a kaszálón, üde, zöld gye-
pen, sárgapelyhes libuskák legelnek. Szép
kis leány őrzi őket. Ingujjban, kék, rövid
szoknyában. Az árok partján ül. A
mint meghallja a harangszót, hirtelen
felszökik s a libuskákhoz siet. Azután két
kezével szétveti piros kötényt és, valami
dalt dudolva, hazafelé hajtja pipegő, sárga-
pelyhes nyáját.

HEGEDÜSÖK A RÉTEN

HEGEDÜSÖK A RÉTEN~~~~~

Szép nyári délutánon elüldögéltem az erdei rét illatos fűvében, nekítámasztva hátamat valami lombos fa mohos derekának s belemélyedtem a nagy, az örökkévaló természet titkaiba.

Fejem fölött zöld hernyócska ereszkedett le a fáról. Vékonyka selyemszálon csüngött alá a csöpp jószág. Koronként meg-megállt, mintha méregette volna, hogy mekkora távolságra esik tőle a föld. Azután mind lejjebb ereszkedett. Miközben szellő kerekedett és ide-oda lóbálta a levegőben.

Ezzel bizonyosan nem vetett számot a hernyó, a mikor utra kelt. Mert szörnyen megijedt és kétségbeesetten vergődött a szédítő magasságban. Ugyan mi készítette

a hernyót a veszedelmes utra? Hiszen odafönn a lombok árnyékos kastélyában csöndes, nyugodalmas otthon kínálkozott neki. De hát minek rohan neki az ember is a veszedelmekkel teljes világnak!

A hernyónak azonban nem vezett kárba minden fáradsága, erőlködése. Mintha valami bűvölő, titkos erő vonzotta volna a földre, oly eszeveszetten iparkodott most lefelé. Még egy utolsót lendített a testén, s egyszer csak lent termett a rét ingó fűszálai között, a ragyogó verőfényben.

Szemem pillantása ekkor valami tarka sáskára tévedt. A szárnyfedője szürkésbarna volt. Ha egyet-egyet emelintett rajta, látni engedte szép, eleven piros szárnyát. Ugyanazon a fűszálon ült, a hová a hernyócska telepedett le az imént és muzsikált. Azután szép lassan fölfelé igyekezett a fűszálon, hol jobbra, hol balra tapogatózva csápjaival, s nagy gyorsan, szinte izgatottan mozgatva szájrészeit.

De csakhamar megállapodott, mert a fűszál nem bírta el testének a súlyát. Leko nyult a földre. Ez azonban nem igen hozta

ki sodrából a sáskát, hanem erősebben belesimpaszkodott a fűszálba s újra rázendített a nótájára. Hosszu hátsó lábait föl és alá vonogatta. Ugy rémlett ekkor, mintha a két lábának ütemes mozgása idézte volna elő a sáska ismert cirpelő hangját. S a dolog csakugyan úgy áll.

Ha nagyító üveggel megvizsgáljuk a sáska két hátsó lábát, a lábszár belső részén vaskos, kiemelkedő eret veszünk észre. Ez az ér a sáska hangszerének egyik alkotó része. A hegedü vonója. A sáska vonója nem szorul gyantára, mert már természeténél fogva érdes. Az érdességet pedig a lábszár kiemelkedő erén levő hosszú fogsor adja meg a vonónak. Ez a fogsor 85—120 parányi fogacskából áll. A fogak egyenlő távolságban, mintegy $\frac{1}{2}$ milliméternyire fekszenek egymástól.

Ha már most a sáska lábszárának belső fogazott részét a szárnyfedő kiemelkedő erein végigvonogatja, az ereket rezgésnek indítja. A rezgő erek idézik elő a sáskának ismert éles, cirpelő hangját, épp úgy, mint a hegedüszót a vonó által hullámba hozott hegedühurok.

A sáska szerencsésebb muzsikus, mint akármelyik cigányprimás. Mert két hegedűn játszhatik egyszerre. Két hosszú hátsó lábával egyszerre hegedül mind a két szárnyfedőn, bámulatos gyorsasággal, hol az egyik, hol a másik lábát vonogatva föl és alá.

Ez a gyorsaság azonban nem mindig egyforma. És mindig a levegő hőmérsékletétől függ. Minél melegebben süt a nap, annál frissebben, annál hangosabban szól a sáska hegedüje. Ennek is megvan a maga oka. Tudvalevő dolog, hogy sáskáéknál csupán csak a férfi tud hegedülni. A nő néma. Minél melegebben süt a nap, annál szerelmesebb a férfi és ennél fogva annál hevesebben muzsikál életpárjának. Ez a muzsikaszó az ő szerelmes szívének a tolmácsolója. Ezzel hívogatja, édesgeti magához néma menyasszonyát. A sáska 15 C. fok mellett nyolcvanszor cirpel egy perc alatt, 21 fok mellett már százhuszszor cirpel. Tehát a mint egy fokkal magasabbra száll a levegő hőmérséklete, hathét hanggal többet cirpel a sáska.

Hasonló módon hegedül csaknem vala-

mennyi sáska. Csak a pusztításairól nevezetes vándorsáska nem cirpel. A süvítő zúgás, a mi a repülő sáskának seregét kíséri, nem egyéb, mint az ezernyi ezer szárny gyors rezgése, meg a falánk száj rágószerének csikorgatása, hangos recsenése.

A vándorsáskát eme tulajdonságairól már Szent János is ismerte. A mennyei jelenésekről írt könyvében ilyképpen jellemzi ezt a veszedelmes állatot: „És azoknak szárnyaiknak zúgások, mint a szekereknek vagy mikor sok lovak száguldanak a viadalra.”

A sáskákhoz hasonló szöcskék csupán a szárnyukkal cirpelnek. Vonó gyanánt nem a lábukat, hanem a balszárnyukat használják. A balszárnyfedőn fűrészformájú ér emelkedik ki. Ugyanolyan, mint a sáska lábán. Ez a vonó. A jobbszárnya a hegedű. A jobbszárnyfedőn kiemelkedő erek a hegedű hurjai. Ha a szöcske hegedülni akar, balszárnyát a jobbszárnyára fekteti és ide-oda vonogatja. Ezzel rezgésbe hozza az ereket. A rezgő erek idézik elő a cirpelő hangot.

A gyöngé tücsöknek is hangos a szava! Ezt tartja róla a régi közmondás. Hangos különösen az alkony csöndes óráiban, mikor kint üldögel a háza kapuja előtt és vigan hegedülget néma életpárjának. Az ő hangszere is csaknem szakasztott olyan, mint a szöcske hangszere. Csakhogy a tücsök hegedűjén csupán csak egy húr van. Ez a húr az egyik szárnyfedőjén levő vas-
kosabb sima ér.

A másik szárnyfedőjén kiemelkedő ér, akárcsak a szöcskénél, szintén fogas s mintegy 130—140 fogacska van rajta. Ez a vonó. Ennek a fogas érnek a sima eréhez való dörzsölésével támad a tücsök élénk ciripelő hangja. A tücsök tetszése szerint hol a jobb, hol pedig a bal szárnyát használja vonóul. A házitücsöknek a szava sokkal hangosabb, mint az előbbié. Ez onnan ered, hogy a vonóján több a fogacska. Valami kétszáz van rajta.

Leghangosabb a szava azonban a kabócának. Nálunk csupán a déli részeken, különösen pedig a tengerparton él, a hol a rekkenő nyári napokon éles, fülsiketítő zajt visz véghez. A tengerpart nyári hő-

sége el sem képzelhető e nélkül a furcsa muzsika nélkül. Reggeltől estélig szüntelenül visszhangzik a rét, a liget a kabóca muzsikájától.

A régi görögök, meg a rómaiak kalickákban tartogatták ezt a hangosszavu bogarat. Nagyon kedvelték az énekét. Sőt Anakreon, a görög költő, ódát is irt róla s nagy álmélkodással méltatta énekét. A kínaiak is kedvelik a kabócát. Ők is, épp úgy, mint a régi görögök, apró kalickába zárják s úgy gyönyörködnek rajta.

A kabóca azonban nem hegedül, hanem dobol. Az ő hangszere valóságos egyfenekű dob. Az állat potrohának alsó részén valami kerekded mélyedés van. Ezen a mélyedésén, akárcsak a dob fenekén, finom hártya van kifeszítve. Ezt a hártyát az állat egy izom segítségével rezgésnek indítja. A rezgés idézi elő az élénken zizegő hangot.

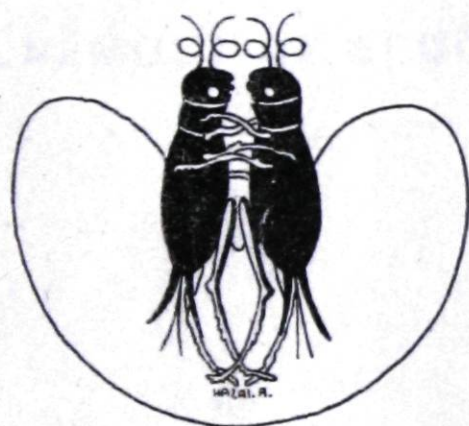
A kabócánál is csupán csak a hím muzsikál. Ezt már Xenachos, a görög költő is tudta, a kinek bizonyosan valami házszartos felesége lehetett. Legalább erre vall ama nem éppen udvarias mondása a költő-

nek, hogy „boldog teremtés a kabóca, mivelhogya néma az ő felesége!”

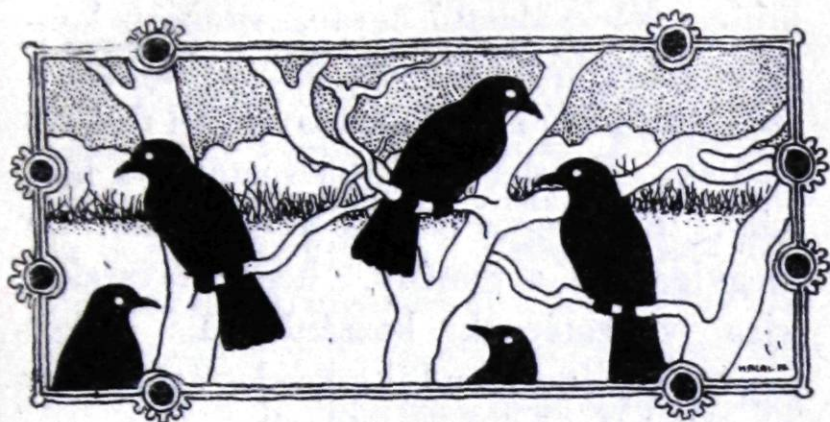
De ugyan mi hasznát veszik ezek az apró állatok a hangjuknak? Tudjuk, hogy a hang az érzelmek, a vágyak, az állat belső állapotának a kifejezésére való. Más érzelemnek, más a hangja. A kutya örömet szükköléssel, fájdalmát nyöszörgéssel, félelmét vonítással szokta kifejezni. A ló örömeiben nyert, félelmében horkol. Tudjuk azt is, hogy a hang nemcsak magának az állatnak, hanem társának is szól. Ha a méhecske veszedelemben forog, figyelmeztető szavára néha az egész raj kirepül a kasból. A kakas intő szavára, a mikor valami ragadozó madarat pillantott meg a levegőben, a tyukok elrejtőznek. Ha jó falatot talál az udvaron, hívogató szóval figyelmezteti rá a tyukot. Szintugy tesz a tyuk apró csirkéivel, ha eltávoznak tőle, hívogató szóval gyűjti egybe őket. Az éneklő madár hívó szavára rögtön ott terem a párja.

Ugyanez a célja a sáska, a szöcske, a tücsök meg a kabóca hangjának is. A madár énekével csalogatja, mulattatja, gyö-

nyörködteti életpárját. Ezek a rovarok is szintugy hivogatják, figyelmeztetik, szóraztatják egymást a hangjukkal. És ki tudja, hogy mennyi más érzelmet fejez ki az ő hangjuk? Micsoda szeretet vagy gyűlölség, fájdalom, rettegés és öröm rejlik a sáska vagy a tücsök egy-egy cirpelő hangjában, a mit csupán csak ők tudnak, mi azonban képtelen vagyunk megérteni!

ELNÉMULT AZ ERDŐ

ELNÉMULT AZ ERDŐ.~~~~~

Minden oly csendes a hervadt lomb alatt. Elnémult az erdő. Ki tudja, merre járnak most az ő lakói: a rigó, a fülemile, a pintyőke, a kakuk, meg a többi dalos madár. Sóhajtva lengedez az őszi szél a sárgult fák között. Mintha ő is azt sutogná: „Hol vagytok? Merre jártok?” Üresen áll a fészkek a sápadtlevelű ágon. A puha, meleg fészek, a hol valamikor vígan szólt az ének. Itt hagyták, elpártoltak tőle, messze elvándoroltak, hegyen, völgyön, tengereken által, melegebb hazába. Hogy itt ne érje őket a tél fagyos lehellete.

Minden oly csendes a hervadt lomb alatt. Csak a harkály kopog még valahol az erdő mélyén. Kopogása úgy rémlik,

mint a lélekválasztó harang szomoru kongása. Az erdő fölött sötét felhőt hajszol a szél. Az utolsó költöző madarak dél felé vonulnak. Mintha őket bucsuztatná a harmkály. Szorongva nézzük a távozókat. De megvigasztal a remény, hogy tavaszkor újra visszatérnek hozzánk. És akkor megint vig ének zendül a leveles ágon, lágy zsongás kél a harmatos fűszálon.

Minden oly csendes a hervadt lomb alatt. Csak a száraz levél zörög halkan a bokor alján. Egy árva sünn kapargál a sápadt fűszálak között. Gödröcskét ás a földben. Telehordja mohával, száraz falevéllal. Puha meleg ágyat vet magának. Ott tölti majd a telet, mély álomba merülve, illatos szellőről, vadvirágos rétről álmodozva. Mi-nek is maradna télen odakünn, mikor olyan fagyos és sötét a lombtalan erdő, mikor olyan puszta és kopár a havas mező, mikor azok is a dermedt föld alatt alusznak, a kiket eledelül szánt neki a gondviselő természet. Hiszen ha nem merülne téli álomba, éhen pusztulna el a szegény.

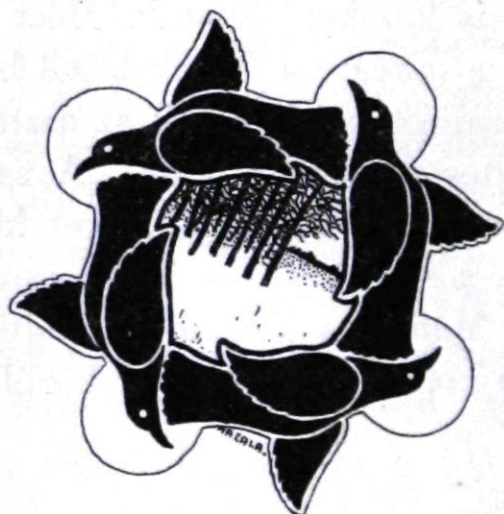
Minden oly csendes a hervadt lomb alatt. Elsorvadt a fecskefű ágasbogas

szára, lehullott a csipkés-fodros levelc. Összedőlt a csiga árnyékos lugasa. Nincs, a ki szomorkodnék rajta. Elment a kis gazdája, el bizony a föld alá. Elvitte magával kacskaringós kis házát is. De előbb jól bezárta az ajtaját. Fedőt épített héja nyílására. Így aluszsza át a telet, avar alá, földi üregbe rejtőzve. Süvithet a szél, csikoroghat a hó odakünn, nem törődik vele. Ha majd szebb lesz a föld, ha szép tavasz mosolyog erdőn, mezőn, ő is fölébred majd és kinyitja kapuját, hadd járja át házát a tavasz illatos szellője.

Minden olyan csendes a hervadt lomb alatt. Az erdő fekete madarai, a varjúk is otthagyták már szellős fészküket. Amott látni még őket, a mint a széles róna fölött keringélnek. Üressé, kietlenné lett az erdő. Hát ők is kereket oldottak. Most telelőre mennek a tanyák, a falvak közelébe, a hol meleg szállást nyújt nekik az asztag, egy-egy lisztes magvat a kazal. A szajkó is velök tart, meg a szarka. Őket követi a harkály, a sármány. Ők is elbucsuznak az erdőtől. Mennek a faluba. Ott töltik majd a telet a kertekben, az udvar körül. Köny-

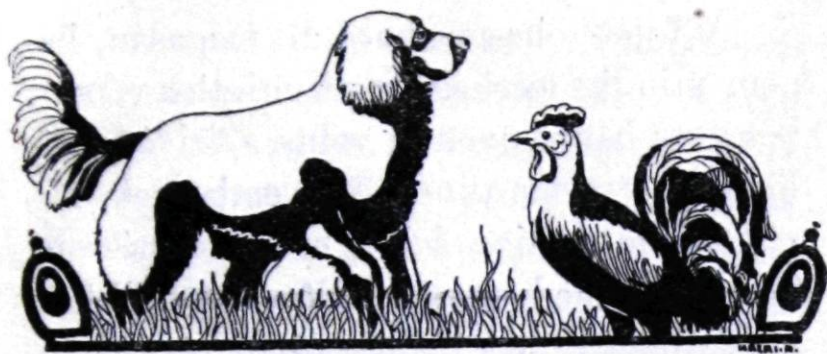
nyebben megszerezhetik ott mindennapi kenyerüket, mint az elnémult lombtalan erdőben.

Minden oly csendes a hervadt lomb alatt. Az erdei kis patak sem csergedez már. Ellepte szép, tiszta vizét a sok hervadt levél. Milyen más volt itt minden, a mikor még a galagonyabokor nyíló virága hullatta fehér levelét a vízre. Ide jártak az erdő szomjas madarai húsölni, itt szökdelt a fürge barázda-billegető a virágos parton, itt szálldogált virágról-virágra a tarka pillangó, a kék szitakötő, az aranyos bogár, a zsongó méhecske. „Ki tudja, hol vannak? Ki tudja, merre járnak?” suttogják az ágról szakadt sárga falevelek, a mint lassan, egymást követve, hulldogálnak, egyre hulldogálnak.

BATU KÁN

DAFTAR KATA

BATU KÁN.

Nem a tatárcsordák ama hirhedt vezetőjéről esik itt szó, a ki édes hazánkat valamikor tüzzel-vassal pusztította, garmadákat rakatott a holtakból s a koronás királyt földönfutóvá tette. Nem róla, hanem egy jóraivaló, jámbor háziállatról, a mi kutyánkról, a mely teljes életében még a légynek sem ártott és békés, nyugodt, szelid természeténél fogva inkább beillett volna báránynak, mint kutyának.

Hiszen a szőre is szakasztott olyan volt, mint a bárányé. Gyapjas, göndör, szép fehér. Termetre azonban alacsonynak, inkább zömöknek tetszett. Nagy leffentyű a füle, hosszú, lompos farkával pedig csaknem a földet söpörte. Járása nehézkes, lomha volt. Cammogva, szinte vánszorogva lépegetett.

A fejét sohasem hordta magasan, hanem mindig lecsüggesztve, mintha valami keserves bánat nyomta volna a szivét. Különösen a szeme tünt föl az embernek. Kírított belőle a szive, lelke, egész természete. Szemének nedvesen fénylő, nagy, fekete karikaiban csupa jóság, béketüres, hűség, odaadás rezgett. Bezzeg igen sok ember megirigyelhette volna tőle ezt a szelidfényű, sokatmondó szempárt!

Batu kán volt a neve. Furcsának elég furcsa név, de csak akkor, hogyha kutya viseli. A mi udvarunkon azonban nem igen ment furcsaságszámba az ilyenféle dolog. Mert hiszen nálunk minden háziállatnak megvolt a maga neve. Kezdve a lótól, le egészen a galambig.

Ez pedig kis öcsémnek köszönhették. Öcsém nagy rajongója volt a történelemnek, és abban lelte örömét, hogyha háziállatainkat e szép tudományból szedett nevekkal elkeresztelhette. Arca sugárzott, szeme villogott a gyönyörűségtől, valahányszor a tornácon üldögélt, olvasgatott, s az udvaron egyszer csak hangosan kiáltotta édesanyám, a hugom vagy valamelyik cse-

léd: Hannibál! Hamilkár! Nabukodonor!
Ramszesz! Szennakherib! Cézár!
Attila! Napoleon! Leonidás! Dárius!
Nagy Sándor! Vagy pedig: Fausztina!
Frine! Kleopátra! Messzalina! Fornarina!
Ildegonda! Szemirámisz! Belkiss!
Aszpázia! Ezek voltak a tyukok, libák és
kacsák, meg aztán a tehenünk és a kecskénk.
Az előbbiek pedig a gunárok, meg kakasok,
a lovunk, a macskánk, a szarkánk és még egy
kutyánk. Hatalmas komondor, névleg Nagy Sándor,
a ki a házunkat, udvarunkat, kertünket őrizte.

Batu kán e fényes történeti nevek között
legjobban szerette a Hannibál nevet. Alig
hangzott el az udvaron, Batu kán ragyogó,
szinte mosolygó szemmel, lompos farkát
szeliden csóválta, fejét hol lehorgasztva,
hol pedig fölkapva, nyájasan, hízélgően,
kedveskedve közeledett feléd és úgy nézett
rád, mint a szerelmes ifju, a kinek a kedvese
imádott nevét emlegetik.

— Hannibál! Hannibál!

És Batu kán halkán szükölve, meghunyászkodva
sompolygott melléd. Majd elébed feküdt,
okos fejét két lábára fektette s

oly hálás ragaszkodással pillantott rád, mintha mondani akarná:

— Az, Hannibál. Szeressétek a jó Hannibált! — A ki pedig nem volt más, mint udvarunk egyik nyomorék kakasa.

Szegény Hannibál! A szived megesett rajta, hogyha ránéztél. Kakasnak jött a világra, hanem azért minden volt, csak kakas nem. Alig volt nagyobb egy jókora jércénél. Az egyik lába rövidebb volt a másikonál. De azért nem bicegett, mert a hosszabb lába erősen kifelé hajlott. Taraja is alig volt a fején. Fehér tolla csupán csak a derekát fődte. Feje, lába, nyaka csupasz volt. Keresve-kereshettél rajtuk egy-egy szál tollat. A kakast jellemző szép, hosszú farktollaknak a nyoma sem volt rajta. Kukorékolni sem tudott. Néha ugyan megerőltette magát, hogy szinte beleszakadt. Nyakát kinyújtotta, fejét görcsösen rángatta, száját meg kitátotta. De azért egy szóval sem rekedt hangnál többet nem igen hirt kinyekezni. Ilyenkör a tyukok hátranéztek, feleje fordultak és álmélkodva, szinte megvetőleg pillantottak rá. Mintha mondani akarták volna:

— Ez is kakas?! . . .

És csakugyan. Nem volt a tyukok között egy is, a ki Hannibált szívelhette volna. Folyton bolygatták, piszkálták, csipdesték, mardosták. Mert hiszen neki amugy sem vehették hasznát, mint teszem azt Hamilkárnak, az udvar fölfuvalkodott, döllyfös, büszke kakasának, a ki begyesen, hetykén, nagy pipeskedve járt-kelt a tyukjai között. És bezzeg sokszor megesett, hogy véresre verte Hannibált, ha olykor fölbuzdult szegényben a kakasvér és valamelyik tyuknak udvarolni mert.

Igy esett meg aztán, hogy Hannibál lassacskán kivetkőzött kakas természetéből és egyre jobban fejlődtek ki benne a tyuk tulajdonságai. Az elárvult csirkékhez szegődött s azokat vezetgette a szemétdombra, nekik kapargált, keresgélt. Alkonyatkor elvezette a csirkéket a tyukólba. Melléjük simult, a szárnyával takargatta őket és velük töltötte az éjszakát.

Hamilkár azonban ezt is rossz szemmel nézte. Nem igen volt inyjére, hogy a nyomorék kakas beleártja magát a tyukok dolgába. És addig-addig nyaggatta, gyötörte,

kínozt a szegényt, valamig ki nem marta a birodalmából.

Batu kán mindezt figyelemmel kísérte. Tápasztalásból tudta, hogy micsoda keserves lehetett Hannibálnak az élete. Hiszen ugyanígy bánt el vele Nagy Sándor, az elbizakodott, ördöggel határos gonosz komondor is, a mig láncra nem került. Azóta kicsit megjuhászodott és nem igen hetvenkedik már vele.

Batu kán nagyon megsajnálta Hannibált és oltalmába vette. Folyton körülötte settenkedett, majd hozzá dörgölődött, a fejével simogatta, szeliden bökdöste, nyaldosta.

Hannibálnak, úgy látszott, jól esett a gyöngéd szeretet, a mivel elhalmozta volt a kutya. Mert nap-nap után jobban vonzódott hozzá. Miglen egyszer csak azon vette magát észre, hogy el sem tudna lenni többé Batu kán nélkül.

Igy lettek jóbarátokká Batu kán és Hannibál.

Látni kellett volna őket, a mikor meleg nyári napokon a kut mellett, a nagy szomorufűz árnyékában hűsöltek!

Batu kán végighasalt a földön s úgy pihent, Hannibál a hátára lépett, szépen összekuporodott s fejét a kutya fejére fektetve, órákhosszat elgubbasztott a pajtása hátán.

Dehogy mert volna ilyenkor megmoccanni Batu kán! Mereven, mozdulatlanul feküdt. Bizonyosan attól tartott, hogy fölzavarja álmából hű pajtását. Még a legyet sem merte elüzni testéről, pedig ugyancsak bosszantotta.

Az éjszakát is együtt töltötték, a fél-szer alatt. Hannibál most már oda sem hederített a többi aprómarhának. Még akkor se ment közibük, hogyha magot hintettek nekik. De hát minek is elegyedett volna a háládatlan népség közé, amikor Batu kán még az eledelét is megosztotta vele!

Nem érezte ő már magát sem kakasnak, sem tyuknak. Hiszen még kukorékolni sem kukorékolt többé. Azt is elfelejtette. Alkalmasint a Batu kán kedvéért szokott le róla.

Batu kán mindig hű kísérője volt Hannibálnak. Folyton szemmel tartotta barátját, nehogy valami baj érje. Különösen

Hamilkártól féltette. A hatalmas, szép, sárgatollu kakas, bár nem igen volt oka a féltékenykedésre, ha csak szerét tehette, nekiment Hannibálnak. Batu kán, a ki mindig résen állt, mindannyiszor visszaverte a Hamilkár támadásait.

Egyszer azonban keservesen megjárta a harcias vérű kakas.

Hannibál egy reggel belopta magát a tyukólba. Hogy mi vitte rá, azt aligha tudnám hamarjában megmondani. Lehet, hogy valamelyik tyuk után ment.

Hamilkár, a ki folyton a nyomában volt Hannibálnak, egyszer csak utáná vetette magát. Persze azonnal nekiesett Hannibálnak s ugyancsak ellátta. De Batu kán sem volt ám rest. Hirtelen iramodással a marakodó kakasok után rohant, elszántan csapott le Hamilkárra, és megragadta a nyakát. Ugy vonszolta ki az udvarra s addig el sem eresztette, a míg ki nem szabadítottuk a foga közül.

Azóta Hamilkár is alábbhagyott az ő harcias viselkedésével. És Hannibál ezen túl nyugodtan, zavartalanul élhetett volna hű barátjával, a derék Batu kánnal,

hogya valami szomorú esemény véget nem vet zaklatott életének.

... A kert felől hirtelen szél kerekedett és elárasztotta az udvart édes violailattal. A virág erős, átható illata, meg a nyugati égbolton tornyosuló sötét felhők után ítélve, ki-kí könnyen eltalálhatta, hogy zivatar van kitörőfélben.

Nem is késett soká. Kis idő múlva sűrűn gomolygó porfelleg borult a kert fáira és eltakarta a szemhatárt.

Nemsokára megeredt az eső és utána akkora zápor, hogy a hegyekről vad rohannással ömlött le a víz és leárasztotta az utcát, a mely egyszeriben megáradt folyónak látszott s nőttön-nőtt, örvénylő, hánykódó, sárga habjaival tovairamodva, mintha magával akarta volna sodorni az egész falut.

Mikor kimentünk a tornácra, hogy megnézzük, vajjon mi történt a közben az udvaron, hát hűledezve vettük észre, hogy a rohanó ár utat tört magának a kertek felől és az udvarunkat is előntötte. Képzeltető, hogy vége volt a sok szép virágnak, meg a veteménynek.

A víz az udvaron egyre magasabbra emelkedett s már-már azzal fenyegetett, hogy benyomul a lakásunkba és kizaklat bennünket, akárcsak az ürgét. A veszedelem komolynak mutatkozott, mert a víz most már minden oldalról körülfogta a házunkat.

Csak akkor vettük észre, hogy a nagy kaput csukva felejtettük. Ez volt minden bajnak az okozója, mert a víz máshol nem törhetett magának utat. Azért is emelkedett olyan rohamosan. Vagy kinyitni, vagy pedig az utca felől betörni, ledönteni a kaput! Ezt kellett rögtön megcselekedni, hogy utat nyissunk a dagadó árnak . . .

Mikor a kapu a szomszédok fejszecsapásai alatt bedőlt, az udvarban összegyűlt víz eszeveszetten, zugva tört ki az utcára, mindent magával sodorva, a mi az útjába került. A többek között egy nagy ládát is, amely a kertajtó mellett uszott a vizen.

Batu kán ült rajta és bambán nézte a csapkodó habokat, amelyek minden pillanatban azzal fenyegették, hogy ládástul együtt kiragadják az utcára, a hol menthetlenül vége lett volna. Azonban a láda

szerencsére a kut és a szomorufűz között megakadt. Nem volt tehát mitől tartania.

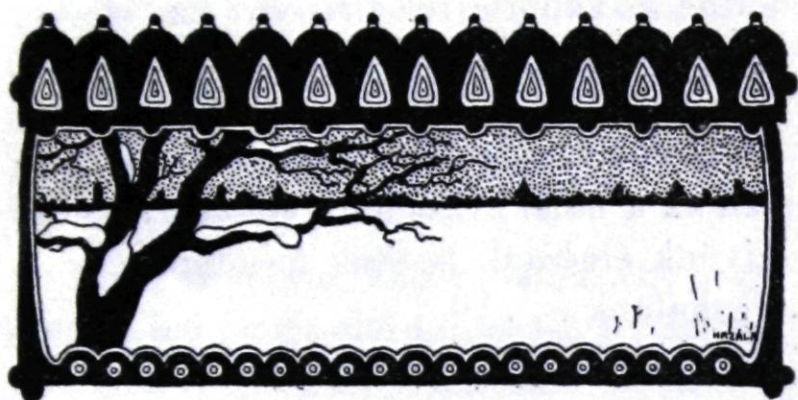
Ekkor jutott eszünkbe Hannibál. Gondoltuk, hogy bizonyosan elpusztult a tehetetlen jószág. De mégsem.

Ugyanabban a percben azon vettük magunkat észre, hogy a szegény Hannibál a habok között vergődik. Nagy erőlködéssel iparkodott a láda felé. Bizonyosan azt akarta elérni. De hasztalan. Nem tudott uszni a szerencsétlen. Hol alábukott, hol ismét a víz fölött lebegett. Egy ilyen pillanatban vette őt észre Batu kán.

Nem igen tétozódott. Rögtön barátja után vetette magát. Azonban az ár, a mely épp akkor szabadult ki a kapun, mindakettőt magával ragadta. De nem is került többé vissza sem Hannibál, sem a derék Batu kán.

DERMEDÉS

DERMEDÉS.

Tul a kaszálón, a hol a patak vize folydogál, fiatal nyárfák koszoruzzák a hegy alját. Hűvös őszi alkonyatokon ezen a fákon gyülekeznek a rét, a kertek madarai és hangos csevegéssel tanakodnak hol töltsék a hideg, deres éjszakát. És a mint nap-nap után így tanakodnak, egyre ritkulnak az ágak, hullanak a sárga levelek s nesztelenül peregnek alá a patak vizére, a szintelen, puszta földre. Egy nap aztán arra ébrednek föl, hogy a fák sárga köntöse, mint valami szennyes rongy, ott hever a földön. Ekkor dideregve bujnak össze a lombtalan, kopasz ágakon és szomorúan nézik a nagy változást. Az őszi köd befátyolozza a földet s homály, némaság,

dermedés váltotta föl a fényt, az eleven, zsongó életet.

*

Homály, némaság, dermedés . . . Hiszen ez a halál! Szemünk elhomályosodik, szivünk elnémul, testünk megdermed . . . Meghalunk . . .

*

Lehull a falevél s az őszi szél sötét hantok alá fekteti. Elkorhad aztán s a földi röggel egybeolvad. Porrá lesz. A mi testünk is összeroskad majdan s a halál fagyos lehellete megássa neki a sirt. Mivé lesz aztán a föld alatt? Ugyanaz, a mi a falevélből. Por.

Ysa pur es chomuv vogmuc!

Annyi bú, gond és baj után „por és hamu!” Hát azért küzdöttünk, azért szenvedtünk, hogy elvégre is úgy korhadjunk el, mint őszzsel az ágról szakadt falevél?...

*

Igy töpreng az ember, mikor a haladókló természet fájdalma általhatja elborult lelkét. Az elmulás csüggetegsége tölti be ilyenkor egész valóját. És szinte összeborzad, a mikor lelki szeme előtt megjelen

a halófélben való ember, a kinek talán már holnap megássák a sirját, a hol aztán elporlad, örökre elenyészik . . .

Ysa pur es chomuv vogmuc!

*

Ezt a szomorú képet látom hol megjelenni, hol ismét eltűnni, azzal a reszkető fénynyel, a mit a kályhám tüze vet koronkint a szobám sötét falára.

Délig odakünn még ragyogott a nap-sugár, de aztán csakhamar elborult az égnek boltozata és az ólomszinű levegőben megjelentek az első hópelyhek. Eleinte csak lézengve szálldogáltak, de később olyan sűrűn hullottak alá, hogy rövid félóra alatt csupa fehér lett odakünn a világ. És a mint ezen a borongó, téli alkonyaton, csöndes, meleg szobámból elnézdegélem, hogyan száll le lassankint a köd és templomot, házat, fát, kerítést, utcát egyaránt eltakar, beburkol, — a természet csüggesztő borús egyformasága beáramlik hozzám és körülveszi, elnyomja lelkemet . . .

*

Tul a kaszálón, a hol még ősszel a patak vize folydogált, de most hideg jégtöm-

lőcbe zárta a tél, ugyan min tanakodhatnak most a madarak a lombtalan, fiatal nyárfákon?

Nem tanakodnak ők semmin, mert ki tudja, hol vannak már! Onnan is elűzte őket a dermedés fagyos lehellete. Csupán csak egy nagy fekete madár szállong a patak fölött. Lomhán keringelve ereszkedik le a zuzmarás, fehér nyárfára.

Kár . . . kár . . . kár! . . .

Ez az egy hang töri meg csupán a téli alkony halottas némaságát, a mely úgy rémlik, mint a koporsóra vetett rögnek gyászos koppanása. Végző fohászkodása ez a megdermedt életnek . . .

*

Kis madárka fekszik a hóban. Egy ékestellu cinke. Bizonyosan a nyárfáról hullott le az éjjel. Meggémberedett teste félig besüppedt a hóba. Hanyatt esett a szegény. Olyan szép sárga a mellecskéje, mintha csupa aranyos szálakból volna szőve a gunyája. Megölte a hideg, vagy talán az éhség. Hogyne ölte volna meg, mikor a föld olyan keményre fagyott az éjjel, akár egy nagy vaspáncél. Micsoda szörnyű

kínokat szenvedett a szegény, mikor a halál fagyos keze megállította szívének utolsó dobbanását!

Minden bűnnek vége, boldog halál szekere!

*

Nehéz az élet! Ezt hajtogatja minduntalan a harkály. Ott kúszik az almafa görbe derekán, a kertünkben. Meg-megáll, odatámasztja rövid, merev farkát a fához. Fejét fölkapja és hosszú, vésőformájú csőrével elkezdi erősen kopogtatni a fa kérgét. Ezzel kopácsolja ki a pondrót alóla. Keserves kenyér ez! Folyton fúr, farag, váj, kopácsol. Pedig úgy fázik, hogy majd megveszi az Isten hidege. De hát mitévő legyen? Valahogy csak kibirja tavaszig. Ekkor aztán az övé lesz az erdő, a hol bezzeg nagyobb urat nem ismer magánál.

Nehéz az élet! Egyre ezt hajtogatja, a mint szép piros-fehér-fekete köntösében fürgén szántja a havat a fa derekén. De egyszer csak megállapodik a fekete barázdán és nagyot üt csőrével a fa kérgére.

Kop-kop! Kop-kop!

Ez a lélekválasztó harangnak a kon-

gása s annak szól, a ki odabent, a fa kicsiny odvában, puha selyemszálakból szőtt, meleg vackán aluszsza téli álmát.

Mors tua, vita mea!

*

Mikor a szél süvitve hordja arcunkba a havat s egy-egy elzüllőfélben való emberrel találkozom a nagyváros aszfaltján, a ki rövidke, szellős kabátban, kezét a nadrágja zsebébe dugva, meggörbedve, nyakát a válla közé temetve, olyan hirtelen surran el mellettem, mint az éji denevér, szinte bosszankodom, hogy mégis milyen nyomorult teremtés az ember. Mennyire jobb volna a dolga ennek a didergő szegény embernek, hogyha egyszerre csak csoda esnék meg vele és — csigává lenne.

Micsoda gyöngyélete van ilyenkor a mi kerti csigáknak!

Be sem várta az első deres éjszakát, mikor egy langyos, nyájas őszi reggelen elbucsuzott a rét beteg virágaitól s a fák sárguló lombjától. A zörgő haraszt közé furakodott és a föld alá bujt. Körülrakta házacsáját puha mohával, gyöngye fűszálakkal s a háza nyílására kemény fedőt épít.

tett. Hadd jőjjön most a hó, a hideg, a fagy, hadd süvöltözzék fölötte a téli ferge-
teg. Se nem érzi, se nem hallja többé. Mély
álomba merült, a melyből csak akkor éb-
red föl, ha a haraszt alól kidugja majd il-
latos fejét az ibolya, ha a verőfényes ma-
gasságban a tavasz himnuszát énekli majd
a pacsirta. Minek volna ébren, mikor a
mező elvesztette ékes palástját, mikor le-
hullott a bokor lombja, pusztá és néma az
erdő, mikor hótakaró borítja a rétet.

Miért is nem teheti ugyanezt az em-
ber? Ezzel aztán meg volna oldva a földi
létel, a könnyű megélhetési módnak nehéz
problémája. Téli gunya, fűtött szoba, gő-
zölő, meleg étel! A csiga téli álma nem is-
meri eme hiu reményeit a szegény em-
bernek.

Aldja Istenét, kit Istene megáldott,
Adván neki meleg hajlékot s családot.

*

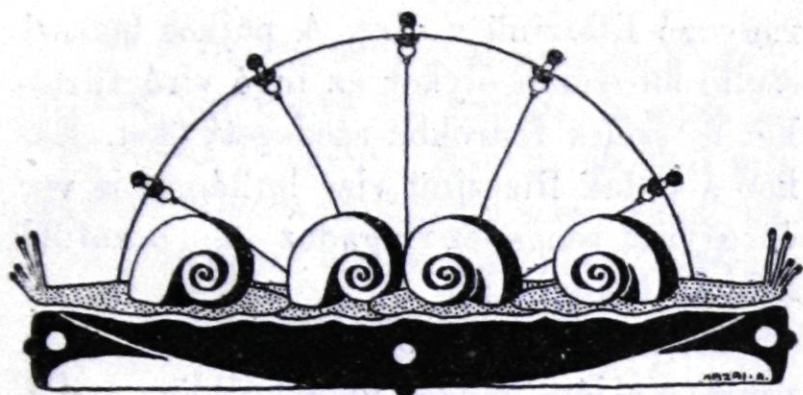
Tul a kaszálón, a jégtömlőbe zárt pa-
takon is tul, valahol a rengeteg nagy, hi-
deg ködtengerben, valami tompa üvöltés
töri meg a téli alkony sivár némaságát.
Bizonyosan farkas. Az éhség szólalt meg

benne. Nem látom, csak sejtem, a hogy végigcsörtet a mezőn, a kővé dermedt kórók között. Majd hirtelen megáll az országut szélén és vérben forgó szemmel lesi áldozatát.

És miközben odakünn a zuzmarás nyárfák valami véres drámáról mesélnek egymásnak, meleg házában a csiga ibolyáról, gyöngyvirágról, napsugárról álmodik.

ZÖLDLEVELES VÁRBAN

ZÖLDLEVELES VÁRBAN.*****

A szántóföld mesgyéje szakasztott olyan, mint valami lilaszínű patak. Annak látom, kivált ha fönt állok a domb tetejében. Pedig nem víz az, hanem csupa virág. Sűrű orgonasövény húzódik végig a domb alatt, kanyargósan, akárcsak a patak ágya, átöleli a buzaföldet, azután szétágazik és jobbra is, balra is belevész a szemhatárba. Tavasz derekán ennek az eleven sövénynek halaványzöld teteje elkezd sötétedni, majd pirosolni s a piros szín rá nemsokára sápadozni, valamelyik áprilisi nap után pedig egyszer csak szép lilaszínűvé lesz.

Nyílik az orgonafa virága . . .

Ilyenkor rémlik olyannak a szántóföld mesgyéje, mint valami patak, a melynek

ragyogó lilaszínü a vize. A pajkos tavaszi szellő megrázza olykor az ingó virágfürtöket és széles fodrokba szedegeti őket. Ekkor a patak lilaszínü vize hullámot is ver és együtt rengedez-ringadoz a buzaföld zöldelő habjaival.

Ennek az orgonasövénynek lejtős, nyirkos alján, mohos, fekete földön, széltenben terpeszkedő fecskefű hűs árnyékában csöndesen, nyugodtan éldegél — a csiga.

Mikor a nap sugarai leszállnak az orgonabokor virágos koronájáról, aranyos fényük meg átszűrődik a leveles galyak sűrű fonadékain és szétárad a szakadékos út mélyében, a csigahajlék úgy tűnik föl, mint valami zöldkristályból való fejedelmi kastély.

Mint valami középkori ifju, a ki nehéz páncéljában, búsan lépeget a vár falán és a szomszéd várur szép, nyulánk testü hajdon leánya után sóvárog, úgy rémlik nekem most a csiga, a mint ott mászkál kastélyának zöld boltívei alatt, s bizonyosan hajnali harmatról, nyári langy esőről, zöld füvek gyöngye leveléről álmodozik.

Az ő vágyai nem igen terjednek messzebbre. Harmatos fű, nedves, langyos levegő — ez az egész. Nem is óhajt ő más egyebet. Hiszen az igényei sem valami nagyok. Ezt pedig annak köszönheti, hogy az anyatermészet nagyon is mostoha volt irányában.

A csiga siket, néma és vak. Van ugyan szeme, a hosszabb szarvacskapár végén, de ez olyan tökéletlen, hogy aligha lát vele valamit. Hiszen csaknem mindig sötétben botorkál. Földi üregekben, falak, sziklák repedésében, korhadó fák kérge, kövek, göröngyök alatt érzi magát legjobban. A sarjadzó füvet, a nyíló virágot, a fakadó bimbót csupán az illatukról ismeri. Ez is hirdeti neki a tavaszt, mert a madár énekéből, a bogarak zsongó hangjából nehezen hall valamit.

És ezért ő mégis megvan valahogyan. Talán még boldog is. Legalább arra vall a természete. Nyugodt, higgadt, komoly, ha tesz valamit; lassu, kímért, ha jár. Nem is kötekedik, se nem veszekszik, mert nincs, a ki ingerelné, bántalmazná. Irigység, gyűlölség, gonosz fondorkodás, ismeretlen

fogalmak a csigák társadalmában. És nincs is csiga, a ki másnak a bajával törődne. Azért kerülnek is egymást. Ki-kimagának él s életét valóságos remeteségben tölti.

Esze is van, ha kell. Hogyha vízbe esik, addig-addig erőlködik, a míg valami fűszálba, falevélbe bele nem csimpaszkodik, csak hogy az életét megmenthesse. Nem igen szeret kóborogni, de ha valami falánk hernyósereg elpusztította szűk hazájának minden fűvét, falevelét, nagynehezen fölcihelődik és odább áll egy házzal. De nem is csoda, hogyha nem szívesen jár-ke. Mindenüvé magával kell cipelnie a házat. Ami pedig nem tréfadolog.

Mi is átszenvedtük valamikor ennek a nehéz állapotnak néminemű terhét. Amikor ugyanis kóbor életet éltünk. Ha nem akadt már legelni valója marháinknak, hát összeszedtük sátorfánkat és szépen utra kerekedtünk. Oda mentünk, ahol kövérebb, frisebb volt a fű, ahol dúsabb legelő kínálkozott barmainknak. — Néha bizony a csiga édesörömet levetné hátáról a házat. De hát nem teheti. Odanőtt a

testéhez. Azzal is jön a világra. Hanem azért legtöbbször nagy hasznát is veszi neki.

Ha rekkenő a hőség, a csiga nagyon rosszul érzi magát. Ilyenkor egész nap nyavalyog. Csak este javul valamicskét az állapota. Nem tud megélni nedvesség híján. Ekkor azután jó mélyre visszavonul a házába. Előbb azonban elmegy hűsölni. Ha szerét teheti, nyirkos avar közé, árnyékos, nedves helyekre, kövek, fák, mohos föld alá buvik, és ott marad, valamig esőre nem válik az idő.

Télen, kemény hidegben is a házának veszi legnagyobb hasznát. Fedőt épít a héja nyílására és benne aluszsza át a telet, odvakba, földi üregekbe, avar alá rejtőzve. Néha kettőt, hármat, sőt négyet is épít, a szerint, a mint keményebb vagy enyhébb a téli időjárás. Ugy tesz, mint az ember, a ki nagy hidegben dunnával takarózik, ha nem nyújt neki elég meleget a paplan.

Süvithet a szél, csikoroghat a hó odakünn, nem igen törődik ő vele, olyan pompásan érzi magát téli otthonában. Azért is

tölti benne felerészét az esztendőnek. Hat hónapig alszik és ilyenkor nem is gondol az evésre.

Ez kellene a szegény embernek!

Azt hinné az ember, hogy vége van, ha nem érezné a szive dobogását. Egy-egy perc alatt tizenkettőt dobban. Innen lát-szik, hogy az élet csak szunnyadoz benne, mert hiszen nyáron egy-egy percben har-mincszor is megdobbán a szive.

Májusban, ha a gyöngyvirág kibontogatja gyöngye viráglevelét s erdön, mezőn új erő buzog föl, a csiga szive is egyre he-vesebben kezd dobogni, míg azután egyszer csak fölébred, széles lábát a fedőre tapasztja és megpuhasztja a szélét. Azután egyet lök rajta s a ház kapuja kitárul.

A tavasz illatos levegője beáramlik a nyitott kapun, megpezsdíti a csiga zsibbadt vérét, mire lassacskán elkezd nyújtóz-kodni. Azután nagy óvatosan kidugja tapogatóját, rá nemsokára a fejét s végre az egész testét. Most már azon iparkodik, hogy mozgásra szoktassa meggémberedett izmait.

Majd hozzálát az evéshez s nagy mo-

hón dézsmálja a jó, zamatos, friss füvet. Van is ok rá elég. Egész télen át koplalt s ugyancsak megfogyott az ereje. Néhány hétig hizlalja magát s a mikor jól megizmosodott, erőt vesz rajta a fajföntartás ösztöne.

A párosulandó két csiga utközben találkozik egymással. A csiga hermafrodita: him is, nő is. Tehát menyasszonyról, vagy vőlegényről itt nem igen lehet szó. E szerint mondjuk, hogy a szerelmesebb csiga egyre szűkebbedő körben kerülgeti, szinte körültáncolja párját. Akárcsak a kakas a tyukot. A mint közel jutottak egymáshoz, haslábukkal egymás testéhez tapadnak. Mire ugyancsak a haslábuk hátsó végével a földhöz támaszkodva, hirtelen fölemelkednek. Ekkor szarvacskáikkal folyton ölelgetik, tapogatják egymást, majd egymás ajakát csókolgatják, majd pedig „nyilaikat“ egymás testébe röpitik s csak ezután következik a voltaképpen való párzás. A két csiga mind szorosabban egymáshoz tapad, mire az ivarszervek megkezdik működésüket. Ilyenkor mind a két csiga himnek képzei magát s kölcsönösen megter-

mékenyítik egymást. A minek következtében mind a kettőből anya is lesz.

Hatvan vagy nyolcvan tojást rak le két nap alatt az anya. Előbb azonban gödröcskét ás a földbe s ha belerakta tojásait, nagy gondosan elföldeli. Ezt pedig olyan ügyesen cselekszi, hogy nem lehet többé észrevenni a gödör helyét. Így iparkodik megtéveszteni ellenségeit és megóvni tőlük az ivadékát. Huszonhat nap múlva kikelnek az apró csemeték, még pedig kicsi házukkal a hátukon.

Pedig a nép azt hiszi, hogy a meztelen csigából lesz a héjas csiga, s hogy ez, a mikor neki tetszik, megválhat a héjától. Ezt csak azért hiszi, mert tömérdék az üres csigaház a réten, az erdön, a mezőn. Pedig annak a sok üres háznak rég elpusztult a gazdája. A csigának elég sok az ellensége.

Könnyen is érthető, hogy miért. Jó kövér falat, könnyen lecsuszik az állat torkán, nincs neki se szőre, se tüskéje, se csontja.

Azután meg a csiga is nehezen veszi észre az ellenségét. Nem látja, nem hallja,

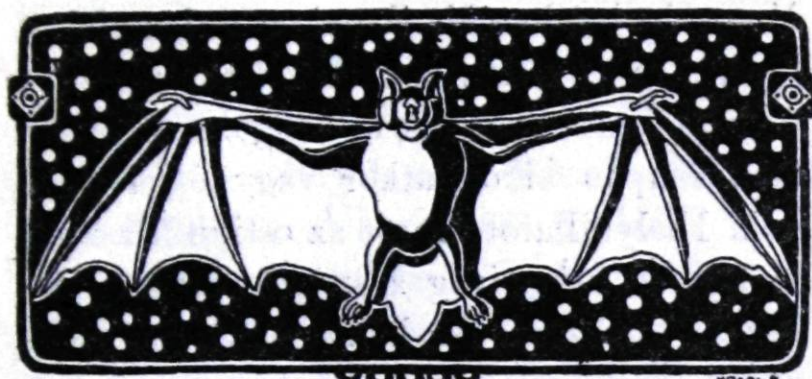
a mint feléje közeledik. Mikor nyugodtan
mászkal az orgonabokor alatt s fönt a
sok lilaszínü virág fölött, vidám muzsika-
szó mellett ezer meg ezer élő teremtmény
ünnepli a tavasz ébredését, rácsap a csi-
gára a ragadozó madár, belevágja csőrét
védtelen testébe és megöli.

Pedig nem ártott senkinek.

AZ ÉJ LOVAGJAI

ALDAMO L. SA

AZ ÉJ LOVAGJAI.*****

Leszállt lassankint az alkony Az erdő fái mögé elbujt a nap. Mint valami nagy aranyos madár pihent meg előbb az ághegyeken, azután egyszerre csak eltűnt. Mintha leszállt volna a fészkébe, a lombok közé, aludni a többi madárral: a rigóval, a kicsi ökörszemmel.

Az esti homályba burkolt kertben járkálok, virágágyak között, balzsamos levegőben. Esti fuvalom leng a mezőről, végigsuhan a kert virágain, és rezedá, viola illatát hozza felém.

A mezőn már alusznak a füvek, a virágok. Csupán a tücsök van ébren. Ott álldogál kis fészke előtt és bús muzsikaszóval köszönti a fölkelő holdat.

Az esti órákban illatosabbak a virágok.

Mennyivel áthatóbb ilyenkor a jázmin, a liliom, meg az aillantusz illata! De még erősebb az illata azoknak a virágoknak, amelyek csupán alkonyatkor vagy éjjel nyílnak. Ibolyaillatot áraszt az estike lilaszínű virága, a mécsvirág a szegfű illatát terjeszti. A nagyvirágú kaktusz, az éj királynéja, átható vanília-illatot rejt biborpiros nagy kelyhében. Az ipomea, a holdvirág, fénylő kék harangja merő magnolia-illat. Legerősebb a mirabilisz vagy kosárvirág szaga. Fényes sárga, fehér vagy piros virága szinte belevilágít a sötét éjszakába s illata messzire elszáll az éji fuvalommal.

Az esti virágok színe is mindig feltűnő. Élénk, világos és szinte fénylő. A virágok kelyhei az ég felé nyílnak, mintha a hold, a csillagok nézésében gyönyörködnének. Ha éjjel behunyjuk szemünket, szinte érezzük, hogy csillagok ragyognak az égen.

Mért olyan illatosak, mért olyan élénk színűek az esti virágok?

Mondjátok meg ti könnyű, titkos szellemei a virágos kerteknek, némán suhanó esteli lepkék! Ti talán tudjátok, hogy mit

izen a sarkantyuvirág illatos lehelletével az éjjeli violának? Vajjon nem hullámzik-e az édes illatárban valami parányi hangocska, amelyet nem birunk felfogni a mi tökéletlen fülünkkel? Ti talán hallottátok az égő-szerelem fájdalmas hangját sötét, viharzó éjszakán, vagy holdas, csöndes estén a szarkalábnak vidám kacagását? Halkan reppenjete az illatban uszó sötét kert fölött, lomha denevérek, tietek a mező, tietek az erdő, a virágos kert a lepkek birodalma. Kerüljétek el őket.

Zúgva, nyílsebesen repül virágágyról virágágyra a szender. A virág fölött lebeg, körüljárja hosszú pödörnyelvével illatos kelyhét s kiszívja belőle édes nedűjét.

A lugas homályában lomhán szállong a pávaszemű lepke. Bodzavirág illata csalogatta oda. Olyan nagy, hogy szinte megijedsz tőle, ha előtted véletlenül leszáll és suhogva csapja össze roppant szárnyait.

Fekete árnyék lebben el melletted. A halálfejű lepke. Lágyan lejt a fehér violák fölött, azután, mint a fecske, szétveti fekete szárnyait s villámsebesen eltűnik az alvó fák között. Kerüli a holdsugárt.

Lehajló lombok sötét árnyékában nesztelesen suhan az éji fuvalommal. Ha ő ébren van, legyen más is ébren! Lecsap hirtelen a méhek kaptárai közé és betör az alvó állatkák házába. Mézüket lopja el.

Lángvörös, nagy fűzfapillék repdesik körül a fák lombját. Azt hinnéd, hogy apró denevérek. Ha elfáradtak, odalapulnak a fa törzséhez, szürke mellső szárnyukkal elfödik ékes hátsó szárnyukat és színük annyira összefolyik a fatörzs színével, hogy ha keresve-keresnéd, sem tudnád észrevenni.

A sárga pohók, a mely nappal mozduatlan, száraz levélnek rémlett, most nehézkes repüléssel bolyong a reszkető falombok között, mintha éji tündér bűvös szavára ébredt volna fel.

És miközben künn a réten, a buzaföldeken, a sötét erdőben az éjjeli lepkéknek ezrei, mint valami apró kísértetek, továbbbúznak a csöndes éjszakában, bent a szobában karcsu molypillék lejtik körül a gyertya lángját, nem törődve a biztos veszedelemmel, amely minden percben tüzhallal fenyegeti őket.

Szálljatok halkan, nesztelenül, nagy pávaszemű lepkék, ékes szenderek! A sötét lombok között szárnyuk alá rejtett fejükkal kis madarak alusznak. Ne verjétek fel őket csöndes álmukból! Az ő éneküktől visszhangzott egész nap az erdő. Most szellő ringatja álmukat és altató dalt dúdolnak nekik a rezgő levelek.

Ilyenkor buvik elő mohos odvából a hamvas-szürke pele, a régi rómaiak kedves esemegéje. Nagy óvatosan ereszkedik le a fa törzsén és a bokorban elrejtőzve ropogtatja a mogyorót. Az erdő szélén megjelen a cickány és mozgó orrmányával bogarak és férgek után szaglálódik. A vakondok félve dugja ki fejét a frissen turt földből és szimatolva keresi alvó áldozatát. A sündisznó ide s tova futkos a fűben. Bogarat fogdos. De ha véletlenül madárfészekre bukkan, megtámadja az alvó állatkát s viszi magával a föld alá, a házába.

Ilyenkor kerülgeti a menyét, a görény, a nyest háziszárnysaink alvó helyeit. Veszedeelmes, vérszomjas állatok, akár csak a petymeg, amely rablómódra támadja meg éjnek idején a fákon alvó ma-

darat. Ezalatt a békák hangos brekegéssel szólitgatják egymást a tavirózsák széles levelei között, a békalencsék zöld szőnyege alatt. A vizen uszó ezüst párázatokban, mint valami fehér, alvajáró tündérleányok, könnyed, zajtalan lépésekkel nemes kócsagok vonulnak el a susogó nád között s meg-megállnak, a mint valahol a sűrű náderdőben fölhangzik az éjszakai csöndben a vakvarju kiáltása.

A magasból sóhajszerű hangok hallatszanak. Tovauszó, vékony, elmosódó felhőske vonul el a hold sárga korongja előtt. Darvak. Holdvilágos éjjel keltek vándor-utra, pedig ők csak a sötét, esős éjszakákat kedvelik. E csöndes éjjeli órákban rakja le a föld apró üregeibe, vagy puha mohába villogó tojásait a zöldgyík. A vidra, a mely a nap meleg óráiban a folyó partján aludt, most eledele után jár s halat, rákot fogdos.

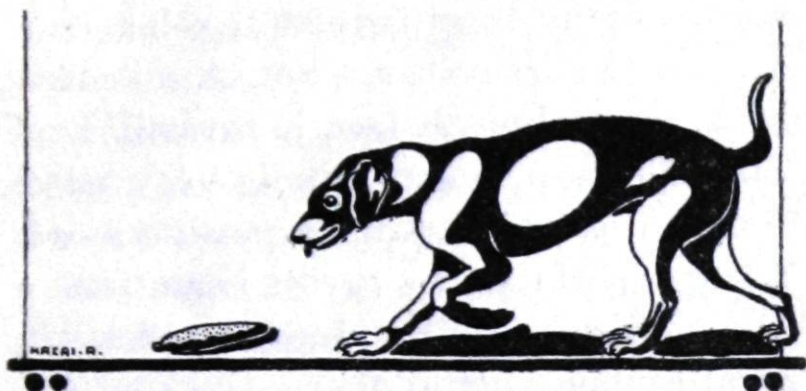
Csillagsugaras éjszakán a régi várkastély csonka tornyán tágranyilt vörös szemével lesi áldozatát a bagoly. Ilyenkor virraszt az erdőben a kecskefejtő is. Nagy sárga szemével keresi az éjjeli bogarakat s repülés közben fogja el őket.

A régi várkastélyban, a sötét, nyirkos falakon, mint valami elátkozott szellem, vonszolja hosszú lábait a kaszáspók. A lakatlan termekben százlábuak futkosnak. Ők is átvirrasztják az éjszakát a lapos-testű skorpióval. Ez a sötétség beálltával lassankint előbuvik nappali rejtekéből és fölemelt, csaknem hátára vetett farkkal, indul zsákmánya után. Jaj annak a szerencsétlen féregnek, amely útjába vetődik! Ollóival megragadja és beledöfi farkának mérges fullánkját.

Ablakomon besüt a holdvilág, a kertben még illatoznak a virágok, még villog a fűben a szentjánosbogár, s miközben szemem elmereng az ég csillagain, valahol a szomszéd szobában, talán az ódon tölgyfaszekrényben, kísértetiesen kopog az éjszakai csöndben a fekete halálbogár.

A KUTYA MULAT

A KUTYA MULAT. ~~~~~

Ez sem nem tollhiba, sem pedig sajtóhiba. Ha én gyermekkoromban ezt az egyszerű mondatot irtam volna az iskolai táblára, hogy „a kutya mulat“, a tanító bácsi bizonyosan szörnyet kacagott volna. Pedig hát, nincs mit kacagni rajta. Az igaz, hogy a kutya rendesen ugat, de azért megesik, hogy néha mulat is. Sőt az én kutyámmal, a Bundással, például gyakran megesik, hogy mulat. Már pedig a Bundás is csak olyan kutya, mint a többi kutya. Ő is ugat. De az az egy megvan benne, hogy igen vígkedélyű egy jószág. Szeret játszani, mulatni.

Ha macskát lát, kapja magát és uccu neki, nagysebesen utána iramodik. Nem

azért, mintha rossz indulattal volna minden macska irányában. Sőt. A mi macskánk, meg a Bundás igen jó barátok. Erre vall különösen, hogy mindig egy tálból esznek, evés után együtt tartanak sziesztát a nagy eperfa alatt s együtt is alusznak a fáskamrában. De ha idegen macskát lát, azzal azután mulatni akar. Gyakran órahosszat is eljátszik vele. A macska ilyenkor hirtelen fölkapaszkodik az eperfára s lesi, a míg a kutya el nem iszkol onnan. A Bundás meg ezalatt nagyokat ugrik a fa derekára. Mind magasabbra iparkodik a fára, pedig jól tudja, hogy el nem éri a macskát. Néha akkorákat ugrik, hogy nagyot nyekken, valahányszor visszaesik és hanyattvágódik a földön. De azért csak ugrik, egyre ugrik. Bizonyosan tetszik neki a dolog, máskülönben megunná a hiábavaló erőlködést.

A Bundás a nyáron egy kukoricacsutkát talált az udvaron. A csutka is olyan volt, mint a többi csutka. Ez azonban ugy látszik, nagyon megtetszett neki. A foga közé szedte és vitte a nagy eperfa alá. Olyan féltékenyen tartogatta szájában,

mintha legalább is valami pompás falatról lett volna szó.

Mikor az eperfa alá ért, nagy kényelmesen lehasalt a földre, a csutkát pedig maga elé rakta. Egy darabig morogva nézte, s azután hol az egyik, hol a másik lábával taszigálta, lökdöste. Majd hirtelen rávetette magát, a foga közé kapta és eszeveszetten végigfutotta vele az udvart. Futás közben többször el is ejtette a csutkát, de nagy gyorsan ismét fölkapta és tovább nyargalózott. Ha megunt a furcsa játékot, a csutkát a fáskamrába vitte és egy farakás mögé rejtette.

Persze a dolog eleinte nem tűnt föl nekem. Hiszen a Bundás nem egyszer szedett össze csontot, tollat, rongyot és mi egy mást az udvaron, s hol rövidebb, hol hosszabb ideig eljátszott a talált tárgyakkal. De nagyot bámultam, amikor azon vettem magam észre, hogy a Bundás nap-nap után előveszi a csutkát a kamrából, kiviszi az udvarra és végigjátszsa vele a mindennapi komédiát. Csak akkor láttam, hogy a csutka az én Bundás kutyámnak igen kedves játékszere lehetett, mint akárcsak a kis

fiamnak a lovacska, a labda, vagy a papiros süveg.

Én azt hiszem, hogy a Bundás macskának képzelte a csutkát, azért futott vele olyan szenvedelmes indulattal, azért kapta föl nagy hirtelen, hogyha elejtette és azért is ejtette el, hogy rávethesse magát. Szinte meglátszott rajta, hogy jobb szerette volna, ha a csutka is nekiiramodik, mint a macska, hadd legyen kit üldöznie, ki után futnia. Persze, így sokkal mulatságosabb lett volna neki a komédia. De hiába bökdöste, hiába noszogatta, hiába nyaggatta, egyre hangosabban csaholva, a csutkát, ez csak nem akarta futásra venni a dolgot. Ekkor azután maga kapta föl s bár a szájában tartotta, elképzelte, hogy előtte fut, ő meg szinleg üldözte, valamig kedve telt benne.

A szinlelést azonban máskor is észrevettem a kutyámon. Többször megesett, különösen a mikor a mezőn ögyelegtem, hogy a Bundás nagy iramodással, éktelen csaholással futásnak eredt, azután hirtelen megállapodott és úgy tett, mintha rávetné magát valamire, s azt szét akarná marcán-

golni. Nem volt a mezőn semmi, senki, a ki őt futásra birta volna, eszerint bizonyosan valami képzelt zsákmánynak rohant neki.

Ha a mezei ösvényen, az árok partján libákkal, kacsákkal találkozunk, Bundás mindannyiszor közéjük ront és szétrebenti őket. A megijedt szárnyasok szörnyű lármával, kétségbeesett vergődéssel menekülnek a rakoncátlankodó kutya elől, a mi persze véghetetlenül tetszik Bundásnak. Annyira mulattatta a dolog, hogy még akkor is tovább üzte a játékot, amikor már rég elhagytuk volt a kacsákat, meg a libákat. Elképzelte, hogy az árokparton, a víz mellett megint szárnyasok vannak. Mire nagy iramodással rájuk tört, láthatatlan kacsákat kapkodva a levegőben, hangosan ugatva és mardosva a füvet, amit bizonyosan vagy kacsának, vagy libának nézett.

Hányszor megesett vele, különösen a város végén, az országuton, hogy hirtelen megállapodott, fölkapta a fejét és a fülét hegyezve, a fogát vicsorítva, mérgesen kezdett morogni. Azután mardosva, ide-oda futkosott, nyöszörögve, néha nagyot

jajditva. Majd szűkülve futott vissza s a farkát csóválva lekuporodott hozzám.

Hát a Bundás ekkor színleg nagy ütközetben vett részt. Elképzelte, hogy a város kutyái megtámadták (ami egyébkor meg is esett vele) és kemény harcot kellett, hogy vívjon ellenük. És ilyenkor olyan ritka nagymester volt a színlelésben, hogy tultett a szinpad legeslegveristább művészn. Olyan nagy művészettel dühöngött, mérgeskedett, a fogát vicsorgatta és jobbra-balra mardosott, hogy legelőször azt hittem, megveszett.

Spencer Herbert meg is mondja, hogy miben áll voltaképpen az állatok játéka. Ő szerinte az állat játéka nem egyéb, mint egyszerű tettetés, még pedig a lét- és fajföntartásra rendesen hasznos cselekedetek színlelése. Ha az állat játszik, akkor rendesen szimulál.

Ezekkel a cselekedetekkel az állat megszabadul a fölöslegessé vált ideges erőktől és könnyít magán. Azért iramodik a kutya a képzelt zsákmány után, azért színleli, hogy más kutyával marakodik, azért tetti magát, hogy mérgelődik, a fogát vicsor-

ritja és harap, mert ezzel könnyít az ő ideges állapotán. A macska, meg az oroszlán is azért játszanak a golyóval, hogy átéljék a támadás izgalmait és ezzel megszabaduljanak a fölöslegessé vált ideges erőktől.

A színlelt létért való küzdelem tehát játékká lesz. Az utánzás élvezetén kívül, még abban leli gyönyörét az állat, hogy tétlen erőket hoz működésbe, a fajjal járó holmi ösztöni ingereket hoz cselekvésbe.

És csakugyan az e fajta játékokat csak amaz állatoknál tapasztaljuk, a melyeknél a szimulált küzdelmek tényleg meg is történnek. A madaraknál ellenben, a melyeknél a létért való küzdelem kevésbbé harcias alakot öltött, a játékok is szelidebb természetűek.

Vannak azonban madarak, a melyek e tekintetben eltérnek a többitől. Az amerikai fácán (*tetrao cupido*) hímjei a párzás idején s a midőn a nőtények a tojáson ülnek, a kora reggeli órákban valami negyven vagy ötvenen összeverődnek és valóságos csatákat vívnak egymás ellen. Ilyenkor az egyik hangosan elkiáltja magát, mire mindannyian megindulnak és kevélykedve,

fölfuvalkodva mennek el egymás mellett, kihívó pillantásokat vetve egymásra. Azután hihetetlen gyorsasággal és erővel összeecsapnak, miközben élesen rikkantva, egy vagy két lábnyi magasságra ugranak.

A kakas alig bujt ki a tojásból, máris megtámadja a társát. Egy- vagy kéthetes kakasoknak a harcias játéka nem tartozik éppen a ritkaságok közé. A halaknál is igen gyakran tapasztaljuk a harcias jókedvet. Néha valóságos hajtóvadászatot rendeznek egymás ellen, még pedig csupa mulatságból. Sőt az alsóbbrendű állatokon, a legyen, szúnyogon, hangyán és némely pókon is többé-kevésbé erőt vesz a játék szenvedelme. A hangyák például hátsó lábaikra állanak és mellső lábaikkal átkarolják társaikat, majd megragadják egymás csápjait s a rágókészülékekkel mardossák egymást, hol a földön hemperegve, hol pedig egymást cipelve.

Legnagyobb a játékkedv a ragadozó, vérengző husevő állatoknál. A folytonos küzdelem, a mely emez állatok életével jár, egyszersmind kegyetlenné teszi őket. Ezek az állatok olybá veszik a zsákmányt, mint

valami életföntartó eszközt. Érzéketlenek az ő szenvedései iránt, sőt gyönyörködnek benne. Mert ezek mintegy kézzelfoghatóbbá, biztosabbá, teljesebbé teszik a győzelmet, a mely szükséges föltétele az ő földi létüknek.

A farkas, meg a róka hosszasan játszanak a zsákmányukkal és gyakorolják magukat, hogyan ragadják meg ismét, ha véletlenül kisiklik a karmaik közül. A macska, ha megharapta az egeret, elereszti és addig nyaldossa, addig piszkálja, a míg lábra nem kel és szökni akar. Ekkor ismét ráveti magát és tovább folytatja a játékot. A fehérfejű sas (*falco leucocephalus*) ujjongva fölsivit, ha áldozatának végső vonaglását érzi.

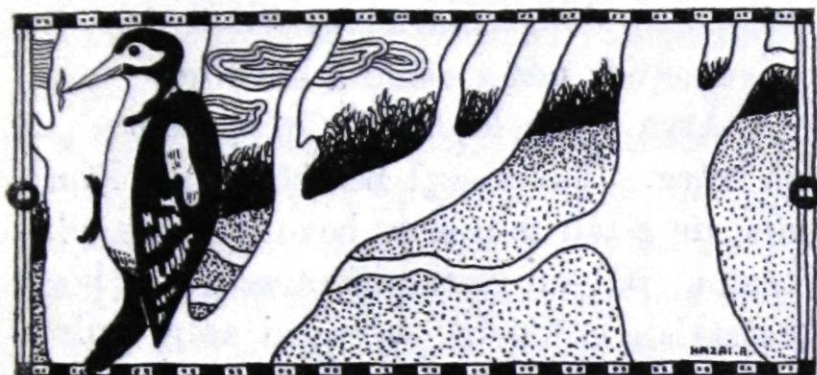
A játékkedv már a fiatal állatban is ki van fejlődve. A fiatal kutyák, macskák egymást kergetik, verekednek, marakodnak, de az egész csupán csak játék, merő színlelés. A kecskék hátsó lábukra állanak és úgy törnek egymás ellen, azonban ez a harc sem egyéb a szilaj dévajkodásnál.

Gyakran azonban megesik, hogy az ártatlan játék komoly fordulatot vesz. Az ál-

latok addig-addig mardossák, karmolják, ingerlik egymást, a míg a folytonos küzdelem, vagy a véletlenül okozott fájdalom föl nem izgatja, el nem mérgesíti őket, mire dühösen törnek egymás ellen s az ártatlan játék véres harccal végződik.

A SZOMORU MADÁR

A SZOMORU MADÁR. ★★★★★★★★★★

Beteg a nap. Sugarának melegét alig érezni már. Annyi ereje sincs, hogy le birná szárítani a harmatot a füről, szét-tépni a hegyoldalban elnyuló fehér párafátyolt. És beteg tőle az egész világ. A virág annyira elgyöngült, hogy nem birja szétbontani elkésett bimbóját. A fa lombja megsárgult. A galynak nehezeére esik a levél. Már nem birja el. Lehullatja.

A kertben sinylődés, hervadás, enyészet. A virágok csak édes emlékek már. Az illatos fuvallat csak álom. A napraforgó, a mely kevélyen hordta aranyfürtös virágfejét, most öszekunkorodott, elfakult száraz kóró. A lugas zöld árnyékában nem muzsikál a méhecske, nem sirdogál a da-

rázs, nem dong az aranyos fényű légy. Az enyészetnek néma csönd a kísérője.

Árva lepke lézeng a sövény fölött. Az is beteg. Tavasszal kellett volna előbujnia, de a téli napsugár heve rászedte, kicsalta. Olyan csenevész a szegény, hogy hasztalan erőlködik szétvetni szép, piros szárnyát. Szeretne fölszállni. Hadd vegye ki ő is a maga részét az élet örömeiből. De hova lett az illat a kertekből!

Az a sárga fény, a mely ráborul a fűszálakra, a fák levelére, szimbolikus színe az ősznek. A tavasznak a kék, a nyárnak a zöld, a télnek pedig fehér a színe. Vajjon nem halljuk-e a tavasz kékjében a pacsirta énekét, a nyár zöldjében a fecske csicseregését, a tél fehér színében a varju károgó hangját? Az ősz sárga színében végre mi mást hallanánk, mint az ősz madarának, az örökké fürge cinkének élesen cincogó hangját.

De lehet-e hangulatosabb képet festeni a négy évszokról, mint hogyha odaállítjuk ezt a négy madarat szimbolikus hátterük elé. Négy képen: a kék levegőégben függő pacsirta. A zöld lugasban pihenő fecske.

Sárga lombsátorban a cinke és a fehér hómezőre szétvetett szárnynyal leereszkedő varju.

Szép, nyájas őszi délutánokat el sem képzelhet az ember a cinke hangja nélkül. A száraz avaron, a lombtalan sövényben, a réten, a gyalogösvény bozótján, a kert gyérlevelű fáin, a kerítésen, az udvaron, mindenütt az ő hangja csendül föl. Visszhangzik tőle az erdő, a patakmenti berek, a szőlőhegy, a letarolt mező. „Cin, cin, cin, csirr! Cin, cin, cin, csirr!”

A cinke hangja némi vidámságot kölcsönöz a képnek. Bizonyos enyhítő hatással van a szívre. Mintha figyelmeztetés volna, hogy a pusztulás tulajdonképpen nem is pusztulás, hanem nagy készülődés egy hosszú, mély álomra, a mely után ismét virágillatos, verőfényes ébredés következik: a tavasz.

A cinke vidám hangját azonban valami tompa kopogás szakítja félbe. Mintha szegyet vernének valahol a koporsó födelébe. Az éjszaka bizonyosan dér lesz, mert megjött a harkály az erdőről. Az kópog.

Ott kúszik az almafa görbe derekán.

Meg-megáll, odatámasztja rövid farkát a fához: fejét fölkapja és hosszú csőrével erősen kopogtatja a fa kérget. Majd elkezd dobolni. Belekapaszkodik egy vékonyka ágba, úgy csüng rajta. Azután oly erősen veregeti, hogy hullámbzásba hozza, mire csőrét a rezgő ághoz tartja. Ezzel viszi véghez a dobolást. Végre meghuzza magát a fa odvas derekán és hosszasan, tétlenül néz maga elé. Mintha a természet enyészete szomorkodnék.

Milyen pompás volt az élet az erdőben! Mennyi ott a fa, a fában pedig a bogár, a féreg. Az erdőben jól érzi magát a harkály. Ott a fák kérge alól kiszedegeti a sok férget, bogarat. A teste is rá termett. Rövid, kúszó lábán hosszú, erős karmot hord. A csőre hosszú, egyenes és olyan erős, mint a véső. Ezzel kopácsolja ki a pondrót a fa kérge alól. Messzire kiölthető nyelvével, a mely ragadós és végén visszafelé hajló, kemény horgocskával van ellátva, roppant sebesen kapkodja be a férget, bogarat, a mit még a fák tekergős üregeiből is elő tud szedni.

Nehéz kenyérkereset ez! Folyton

fúrni, vájni, faragni, kopácsolni, hogy eledelét megkaparithassa, nem tréfa dolog. Nem ismer pihenést, azért olyan bizalmatlan, olyan magába zárkózott és szomorú.

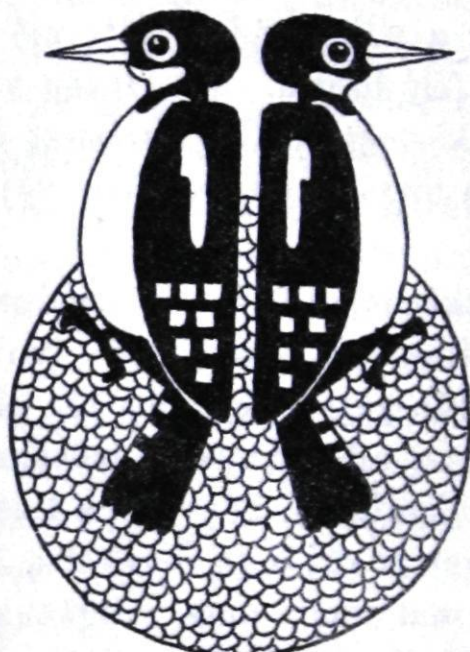
Nagyon szomorú. Csupán egymaga szeret élni. Kerüli a zajt. Ha fészket rak, némán végzi munkáját s fiai fölött éber szemmel őrködik.

Mozgása darabos, tekintete kemény, szinte kegyetlen, hangja siránkozó. Szereti a nagy, csöndes erdőt. Ott tölti remetemódra az esztendő legnagyobb részét. A hideg, meg a téli ragadozóktól való félelem a falvak felé hajtja. Itt azután valóságos áldása a kerteknek. Ott gubbaszt minduntalan a fa törzsén, elkopogtatva rajta egész nap.

A fészket is ott vájja ki magának. Erős csőre segítségével kényelmes lyukat vés. Abba rakja fészket és abba tér pihenőre, ha leszáll az est. Annyira beleélte magát ebbe a lyukvájásba, hogy néha tizenöt, sőt husz lyukat is váj a fa derekába. De csak kettőt-hármat tart meg magának, hogy azokat fölválta éjjeli szállásnak hasz-

nálja föl. A többit azután odaajándékozza más kisebb madárnak.

Ezek azután csupa hálából folyton körülötte settenkednek. Különösen télen, mikor ez a szomorú madár otthagyja a nagy erdőt és elkezd kóborolni, faluról-falura járva, végigkószálva a kerteket. A cinke, fakúszó és királyka hű kísérői ekkor és vele együtt küzdik át a tél veszedelmeit és nyomorát.

A SÁRGA KÖNTÖS

A SÁRGA KÖNTÖS.

A tölgyes szélén, a hol a tavaszi napsugár csókolgatja a jó, fekete erdei földet, kinyilott a kankalin.

— A hóvirág fehér köntöst kapott, neked pedig sárgát adok, — mondotta a tavasz tündére a kankalinnak. Aztán eltűnt.

A szomszéd bokorról citromsárga pillangó szállott a magasba. A mikor megpillantotta a szép sárga kankalint,

— Ez az én virágom! és lassan leereszkedett a virágra.

A kankalin ekkor megszólalt:

— Minek viseled az én szép sárga kötösömet?

A pillangó erre így válaszolt:

— Mert a tavasz tündére így akarja.

Ebben a pillanatban egy kakuk szólalt meg fölöttük. A tölgyfán üldögélt és lenézett a kankalinra.

— Kakuk, kakuk! — kiáltott hangosan.

Ekkor a pillangó lassan lehajolt a kankalinra és halkán suttogta neki:

— A kakuk most bennünket néz, de csak téged lát, engem nem. Ha észrevenne, leszállna és megenne.

— Miért nem lát téged? — kérdezte halk suttogással a kankalin.

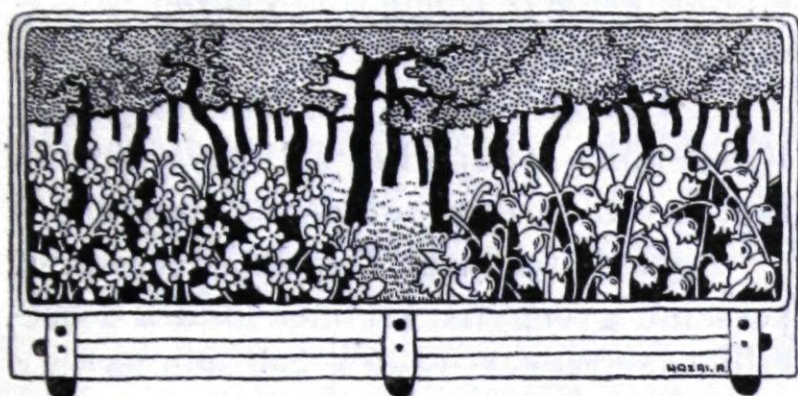
A pillangó felelte:

— Mert az én köntösöm is épp olyan sárga, mint a tied.

És ekkor mind a ketten hálás szívvvel gondoltak a tavasz tündérére.

VIRÁGORSZÁG ŐSKORA

VIRÁGORSZÁG ŐSKORA. ~ ~ ~ ~

Az erdőn, a mezőn a virágok valamikor jární is tudtak. Hej, beh szép dolog lehetett, mikor a sok gyöngyvirág egytől-egyig összeverődött és az erdő árnyékos ösvényén utra kerekedett. Milyen gyönyörűséges hadsereg volt ez! Káprázatos fehér, akárcsak ősszel a költöző kócsagsapat.

Utközben alkalmasint találkoztak a gyöngyikékkal. Megint egy hosszú sorban elvonuló, tündéri hadsereg. Csupa kék ruhában. A magasságból, a fákról úgy tűntek föl a madárnak, a mókusnak, mint a kék hullámos tenger.

Hát még mikor a sok pipacs megindult az erdőszélen! Ez a rengeteg nagy, piros sereg bizonyosan úgy rémlett messziről,

mintha katonái lángoló, égő fejjel ballagnának egymás mellett.

A virágok mindig csapatostul jártak. Külön-külön csapatban az ibolya, a hóvirág, szóval az erdő mindenik virága.

Egyszer azonban összekülönböztek. A kékszinű gyöngyike azt mondotta a fehérszinű hóvirágnak, hogy a kék szín szebb a fehéرنél. A hóvirág persze zokon vette a dolgot és keményen odavágta a gyöngyikének, hogy okos virág nem szól ilyesmit.

Ekkor a gyöngyike, a ki a sértés miatt szinte égett a boszuvágytól, követeket küldött szét az erdőben, hogy hívja össze az erdő valamennyi kék virágját. A gyöngyike már régtől fogva választott királya volt a kék virágoknak, hát ezek szót fogadtak neki és egytől-egyig mind megjelentek a sátra előtt.

Ekkor a kék virágok elhatározták, hogy hadat üzennek a hóvirágnak, a ki akkor már szintén összegyűjtötte volt az erdő valamennyi fehér virágját.

Hej, de a fehér virágok kétszer akkora számban voltak, mint a kék virágok! És ha esatára került volna a dolog, bizonyosan ezek huzták volna a rövidebbet.

A fehér és a kék hadsereg már szemben álltak egymással, hogy egymás ellen törjenek és szörnyű öldöklést vigyenek véghez. De épp idejekorán érkezett oda az erdő tündére. Tündöklő zöldleveles ruhában volt. Aranyos árvalányhaj a fején, fénylő szent-jánosbogár-koszorúval.

Az egyik vállán rigó, a másikon pedig fülemile üldögélt és szépen énekelt.

A tündér a két hadsereg közé állott és így szólt:

— Az én országomban mindig béke és nyugalom uralkodott, s azt akarom, hogy ezentul is úgy legyen. Ha ti összecsapnátok, patakokban folyna a vér a csatamezőn.

Azután a gyöngyikéhez fordult és mondotta:

— Amott jön a sárga hadsereg. Nézz oda! Nem látod, hogy csaknem olyan számban vannak, mint a fehér virágok? A sárga virágok bizonyosan a fehérek pártjára állanak és akkor többen lesznek, mint valamennyi kék, piros, ibolyaszínű, zöld, barna, narancssárga és fekete virág együttevée.

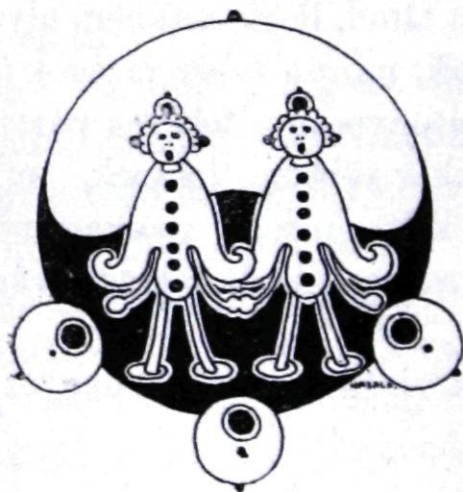
A kék virágok persze nagyot néztek

erre, de azért még sem akartak lemondani a háboruról. Ekkor az erdő tündére fogta nyirfavesszőjét és szétkergette a csatasorban álló virágokat. Azután hangosan ezt kiáltotta utánuk:

— Álljatok meg mindannyian. Azt akarom, hogy soha többé meg ne mozduljatok és örökké egy helyen álljatok.

A virágok megdöbbenve vették észre, hogy lábuk gyökeret vert a földbe s e szerint egy tapodtat sem mehettek tovább. Hiába kérték az erdő tündérét, hogy könyörüljön meg rajtuk, szánja meg őket, mindig békességben élnek, a tündér még csak ügyet sem vetett rájuk.

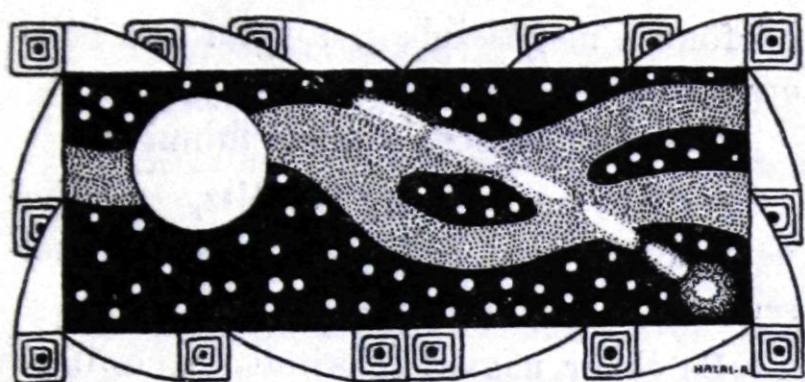
De nem is volt azóta háboru virágországban.

LEHULLOTT EGY CSILLAG

RECEIVED BY COLLAB

LEHULLOTT EGY CSILLAG.~~~~~

Az alkonyati égen a hold ezüstös arca mosolyog. Mellette halovány fény-nyel parányi csillag pislog.

Az ég tündérétől hallottam, hogy ez a csillag a hold leánykája.

A csillag minduntalan a földet nézi. Ugyan mit nézhet rajta? Hiszen odafönt az égen, a piros, kék, zöld és ibolyaszínű csillagokon sokkal szebb dolgokat láthat, mint idelent a földön.

De hát a hold leánykájának jobban tetszik a föld.

— Hej, édesanyám, mért nem lakunk mi odalent a földön? — mondogatja a holdnak.

A hold meg egyre csak ezt hajtogatja:

— Ne kívánozzál le a földre, szívem.

Idefönn a magasságban, a csönd és a béke országában sokkal szebb az élet.

De a csillag nem akarja elhinni:

— Anyám, te úgy beszélsz, mintha nem látnál, nem hallanál, nem éreznél semmit.

És ekkor nagyot sóhajtott a csillag. Mire csakhamar folytatta:

— Nem látod, anyám, a szép nyírfa-erdőt, emitt alattunk? Most üli benne ünnepest a tavasz tündére. A fák gyöngye levele csupa drágagyöngy. A virágok ékes tündérleánykák. És milyen boldogok! Ott üldögelnek a nyírfák szép, fehér dereka tövében és gyönyörűséggel nézik a lenyugvó napot. Boldogságukban édes illatot küldenek a szellőnek. Ez a szellő boldogságról suttog.

A csillag ismét sóhajtott. De azután folytatta:

— Nem érzed, anyám, az ibolya, a fakadó rügyek, az erdő, a föld illatos lehellest? Ez az illat is boldogságról beszél.

És a hold egyre csak ezt hajtogatta:

— Ne kívánozzál le a földre, szívem.

Idefönn a magasságban, a csönd és a béke országában, sokkal boldogabb az élet.

A csillag azonban sehogysem akarta elhinni:

— Nem, anyám. Az erdő, a virág, az illat, az ének a földi boldogságról beszélnek. Hiába! A szívem is azt sugja nekem, hogy mégis szebb odalent az élet.

A csillag egyre sóhajtozott. Végre fölkiáltott:

— Leszálok, anyám, a földre!

A hold pedig mondotta:

— Ne menj, leánykám! Mert csillag nem jutott még élve a földre.

A csillag azonban nem hallgatott az anya intő szavára.

És a mikor a hold elszenderedett, a csillag egyszer csak utrakelt.

Ment, mendegélt és végre egy aranyos hidra jutott. Ekkor a hid párkányára dülleszkedett és lenézett a mélységbe.

A föld közelebb volt hozzá. És az erdő úgy tűnt föl neki, mint valami szép tündérország.

Ekkor ellenállhatatlan vágy fogta el,

fölállt a hid párkányára és levetette magát
a mélységbe.

Bárcsak ne tette volna meg!

Lent a szédítő mélységben egyszer
csak lángot vetett és porrá égett.

Épp akkor ébredt föl a hold és a mikor
meglátta a tüzes barázdát, a mit égő leánya
szántott az ég véghetetlen mezején, keser-
ves sirásra fakadt.

Azért harmatos a virág minden reggel.

PACSIRTASZÓ

első hálaadó énekét küldötte a teremő Is-
tenhez. Nem is hagyná el soha ezt az ő
szép szülőföldjét, ha a tél dermedő hidege
rá nem kényszerítené. Nehezen válik meg
tőle. Menne is, nem is. Néha bizony meg-
esik, hogy a hó még itt találja. Annyira
habozik elválni az ő szülőföldjétől. De
végre elmev, hideg őszi szél szárnyán, me-
legebb vidékre. Hanem hát ott nincs neki
soká nyugta, maradása.

Ott is napsugaras a mező, illatos a rét,
ott is bogár zümmög a verőfényben, lepke
csapong a virág fölött. Azonban ő ottan
még sem érzi magát úgy, mint itthon. Siet
ide vissza. Alig érezzük még a tavasz
első lehelletét, még itt-ott hó fehérlik az
árnyékos helyeken, árokban, mélyedésben,
és a pacsirta már itt van.

Nem is gondolunk még rá, a mikor egy-
szer csak megszólal a magasban.

„Megjött a pacsirta, itt a tavasz!”
Mondogatjuk ilyenkor. Mert tudjuk, hogy
ő a tavasz hirmondója. Az ő éneke ébreszti
föl a földet téli álmából, mire csakhamar
kizöldül a rét, nekilombosodik az erdő és
átmelegszik a levegő.

Alighogy megérkezik, rögtön hozzálát a fészke építéséhez. A vetésben, a réten valami gödröcskébe fűszálakat hordozgat össze, szépen egymásra rakosgatja és készen áll a fészek. Benne neveli föl apró csemetéit. Ha ellenséget lát, a földhöz lapul. Így iparkodik őt megtéveszteni. És okosan cselekszik, mert a tolla színe szakasztott olyan, mint a földi rögé. Ezért aztán nehezen lehet őt észrevenni.

Ha pihen, akkor is a földön huzza meg magát. Majd ide-oda szaladgál, majd pedig felül valami rögre, kőrakásra, vagy vakondturásra és ott csicsereg, hívogatja társát.

Ha meglepjük, hirtelen vágódik föl előttünk és elszáll messzire, mire reszkető szárnynyal, rézsut emelkedik a magasba és hangosan énekelve, jó darabig függ a levegőben. Ha megunta az éneklést, összevonja a szárnyát és nyílsebesen esik le, akárcsak a magasból lehajított kő.

Nagyon hasznos kis jószág. Serényen pusztítja a sok kártékony bogarat, férget, hernyót. Ezekkel eteti az ő fiait is. Valahányszor elmegy eledelt keresni, a

fészket gondosan betakarja száraz fűszálakkal, nehogy az ellensége észrevegye a fiait. Ha megtollasodtak, elvezeti valami kőrakásra, vagy göröngyre és ott repülni tanítja őket. Fára, bokorra sohasem száll, mert tudja, hogy ott hamarabb észreveszi az ellensége. Már pedig a pacsirtának igen sok az ellensége. Nemcsak a ragadozó madarak, hanem a sün, a cickány, a menyét és a róka is üldözik őt. A macska is, ha kint kószál a mezőn, bizonyosan pacsirtát keres. Mozdulatlanul meglapulva leskelődik, s ha a szegény pacsirta véletlenül melléje száll, hirtelen ráveti magát és bekapja. És ekkor otthon, a puha fészekben hiába várja édesanyját négy vagy öt árva kis csemete.

AZ UTOLSÓ

AZ UTOLSÓ.

Tavaszzal az első virággal megjelen az első pillangó: ősszel az utolsó virággal eltűnik az utolsó pillangó is. Az, a ki fölruházta a mezők liliomát, hű gondot visel nemcsak az égi madárra, hanem a pillangóra is. Ugy gondoskodott róla, hogy ameddig él, legyen mivel is táplálkoznia. Ékes köntösbe öltöztette a virágokat, édes nedüt csepegtetett a kelyhükbe. Ez az édes nedű pedig a pillangók tápláléka. Ha elenyésznek a virágok, el kell, hogy pusztuljanak a pillangók is. Mert táplálék nélkül megszűnik az élet.

Minél több a virág, annál több a pillangó. Tavasszal, amikor nemcsak a fűvek, virágok, hanem a fák, a cserjék is vi-

ritanak, legtöbb a pillangó. Nyáron a virágokkal az ő számuk is csökken. És ősszel, a mikor legfőlebb az árok, a patak mentén lézeng egy-egy virág, alig látni már pillangót. Az is olyan, hogy szinte szánsálmát gerjeszt. Szárnya elkopott, elrongyolódott, szinte elfakult, akárcsak a virág levele, az őszi szél hervasztó, romboló hatása alatt. Elfonnyad, meghal a virág, elpusztul, meghal vele a pillangó is.

De van azért a pillangók között egy, amely nem igen bánkódik azon, hogyha a virágok lassankint elenyésznek. A halálfejjü lepke. Ő nem igen szorul a virág mézére. Ha nincs, akad majd másutt. Minek gyűjtött annyi mézet a méhecske. Tán csak nem azért, hogy csak ő maga egyék belőle? Jut is, marad is. A halálfejjü lepke, ha már nincs virág a réten, a kertben, kapja magát és a kaptárakat kerülgeti. Befurakodik a méhek zümmögő otthonába és ellopkodja a mézüket.

Bezzeg, nagy ilyenkor a riadalom a kaptárban. Ijedtükben azt sem tudják a szegény méhek, hogy mitevők legyenek. Eleinte ide s tova röpködnek, nagy zajt

ütnek, végre rávetik magukat a hivatlan vendégre és fulánkjaikkal iparkodnak őt ártalmatlanná tenni. De ez mit sem használ. A méhek fulánkja nem fog rajta, mert kemény a köntöse s megvédi őt a szúrások ellen.

A szegény kis jószágok aztán rémülten menekülnek előle s otthagyják kaptárukat mézestül, vendégestül. Így aztán a halálfejű lepke nyugodtan élősködhetik a mások kenyerén s egy-két hétig is bent lebzsel az idegen házban.

Néha azonban megesik, hogy a mikor kibuvik a méhek kaptárából, azon veszi magát észre, hogy azalatt nagyot fordult odakünn a világ. Az égboltozatot szürkefelhők borítják, a kertek fölött fehér foszlányokban köd lebeg, a fák lombja megsárgult, a virágok elhervadtak. Az éji bogár, a denevér, a szürkület lepkéi nem röpködnek már körülötte. Mind eltűntek. Egy darabig szomoruan szállong a hulló levelek között, az őszi alkonyat nyirkos levegőjében. A napot nem is látja már. Korán tért nyugovóra. Talán nem is látja többé életében. Ki tudja, megéri-e még a holnapot?

Mi lesz vele ha az éjszaka szétteregeti fekete fátyolát?

A merre száll, mindenütt enyészet, pusztulás, halál. És őt hagyta utolsónak az anyatermészet! Mért nem halt meg ő is a virágokkal, a többi pillangóval? Így, árván, elhagyottan, keservesebb a kimulás, ijesztőbb a halál.

Száll, száll. Nem látni már. Sötét szárnya suhogása hallatszik csak az éjszakai csöndben. Koronkint fölsivit, mintha üldözné valaki. Végre lepihen egy fa mohos derekára. Négy szárnyát egymásra veti, összevonja és meg se moccan többé. A hold kidugja ábrázatát ezüstös felhőkárpitjából és leküldi halovány sugarát a fára, a didergő pillangóra. Fején a halál szimboluma.

Halálfej. Talán azért viseli testén az enyészet jelképét, mert ő az utolsó pillangó. És így hirdesse az utolsó a természet nagy haldoklását.

Az ember is talán e miatt idegenkedik, szinte irtózik tőle. Pedig ő bezzeg nem igen tehet róla. Így van egyébiránt az ember sok állattal. Kerüli őket s gyak-

ran még gondolni is iszonyattal gondol rájuk.

A nappali pillangókat kedveli, az éjjelieket nem. Mert az ember már természeténél fogva sem kedveli azokat az állatokat, amelyek éjjeli életet élnek. Az ember azt tartja, hogy az éjszaka az alvásra, pihenésre szánt idő. Ha a nap, az élet forrása, lenyugszik, miért ne nyugodnék le akkor maga az élet is. A sötétben csak az botorkál, a ki rosszban töri a fejét.

Hasonló ok miatt utáljuk a baglyot, a denevért, a békát, pókot. Mind éjjeli virasztók. De azért hasznos állatok. Az ember e szerint igazságtalan irányukban.

Ilyen igazságtalanságot követünk el olyan állatokkal szemben is, a melyeknek, jóllehet ártalmatlanok és hasznosak, ártalmas és veszedelmes rokonaik vannak. Sőt még akkor is, hogyha csupán csak hasonlitanak rájuk.

A szép eleven színű siklókat nem szíveljük. Iszonyattal fordulunk el tőlük. Miért? Mert a vipera csaknem szakasztott mása neki, s ez mérges. Ha megmarja az embert, meghal. Így aztán az ártalmatlan,

hasznos siklókat megvetjük, utáljuk és ha kezünk ügyébe kerülnek, elpusztítjuk őket. Ugyanennél az oknál fogva idegenkedünk a gilisztától is. Pedig a földi giliszta fontos és hasznos szerepet játszik a természet háztartásában. A közmondás is azt tartja, hogy „a kit egyszer a kigyó megcsip, még a gilisztától is fél.”

A halálfejű lepkével azonban még a tudósok is mostohán bántak. Olyan ijesztő nevet adtak neki, mintha a legveszedelmesebb állatok egyike volna. Acherontia Atropos. Ez a tudományos neve. Lásuk hát, hogy mit jelent ez a két görög szó. Acheron, a görögök poklának sötét hullámu, holt folyója. Atropos, a Furiák egyike, a ki valamikor, vagy jobban mondva, a mithologia szerint, az ember életének a fonalát vágta ketté.

Pedig hát a halálfejű lepke nem valami veszedelmes jószág. Az igaz, hogy földrészünk legnagyobb pillangója, s ha éjnek idején elsuhan mellettünk, megijedünk tőle. Nagyobb bajt azonban nem igen okoz az embernek. Szép, zöldes sárga, kék pontokkal ékitett, nagy hernyója a

burgonya levelein élősködik augusztusban.
Kárt nem igen okoz.

Bábozódni lemegy a földbe. Őszkor a gubó nélkül való fényes-barna bábból kibúvik a pillangó, s éles cincogással jelenti, hogy ime, ő is a létért való küzdők sorába lépett. De az embernek nem igen árt. Legfőlebb a kis méheket támadja meg, de őket sem bántja. Csak a mézüük kell neki. Ez meg nem olyan nagy bűn. Hiszen az ember, „a mindenség ura“, is rászorul arra a csöpp édességre!

A KEDÉLYES MADÁR

A KEDELYES MADÁR

A KEDÉLYES MADÁR. ❀❀❀❀❀❀❀❀

Megjött a tavasz. Még csak kis idővel ezelőtt fagyos, borus volt az ég alja és dermedtő hideg szél zörgette ablakunkat. Ma már azonban meleg verőfény omlik szét udvarunkon és fölöttünk az ég nyájas, tiszta, kék.

De csitt! Micsoda édes muzsikaszó zendül odakünn? A szomszéd ház tetejéről apró csengetyűk ezüstös hangja hallik be hozzánk. Nyissátok ki gyorsan az ablakokat! Nini, ott üldögél egymagában a mi régi jó pajtásunk, a seregély. Bizonyosan most énekli legszebb nótáját kedves életpárjának:

Messzejártam hetedhét országon,
Visszajöttem, egyetlen virágom!

Aztán nagyot füttýent még rája, vigan, szilajon. Mintha bezzeg örýlne a szép, nap-sugaras reggelnek.

Csakhogy megjött a seregély! Szép piros hajnal hozta vissza régi hazájába, szép Magyarországba. Isten hozott, kedves kis madár, első hirdetője a tavasznak! Dobogó szívvvel, mosolygó arccal köszöntjük és szinte örvendünk, hogy ép egészségben, vidáman tért vissza.

Hanem hát gyerünk ki a szabadba. Hiszen már nem üldögél egyedül a mi seregélypárunk, amott a háztetőn. Éppen most vetődött oda egy csapat utitársuk. Nagyot keringéltek előbb a fénylő magasságban, azután szép lassan leereszkedtek az első jövevények mellé. Micsoda sürgés-forgás támadt egyszerre közöttük. Csakhamar rázendítnek kedves nótájukra és közbe-közbe a szárnyukat lebegtetik, a farkukat billegtetik, a fejüket bólogatják, a szemüket hunyorgatják.

Mekkora hasznát veszi a seregély az ő köntösének! A mikor kevélyen jár-kei a barázdák között és a szántóvető lépéseit kísérgeti, alig veszed észre. Mert a színe

olyan, mint a frissen szántott földé. Sőt ilyenkor az ő ádáz ellensége, a karvaly fürkésző szemét is megtéveszti. Ha azonban a tavaszi nap rásüt a tollára, úgy tűnik föl, mintha szép köntöse csupa ragyogó drágakövekkel volna kiverve. Csillog-villog rajta a sok ékes szín: aranyos-zöld, ibolyás-biborszín, azután vöröses-fehér a nyakán, meg a fején, rozsdás-vörös pedig a hátán s fehér pöttyök a hasán. Persze a mennyaszony ruhája nem olyan cifra, mint a vőlegényé. Szerényebb, szinte kopottas.

A seregélyek egyszerre csak tovaszálltak. A szomszéd nyárfára telepedtek le. Ott hintáznak a vékonyka ágakon és vidáman mesélgetnek egymásnak. A sok éles fütytyenésnek, csirregésnek, csattogásnak, rikácsolásnak se hossza, se vége.

Végre hirtelen felröppennek és suhogó, zajos szárnycsattogással a közel eső rét irányába veszik utjokat. Az éhség hajtja őket oda. Még hallani lehet messziről hangos rikácsolásukat, a mint egymást hívogatják, szólítgatják. Hanem hát hasztalan keresgélnek, ott sem kínálkozik nekik valami dús lakoma.

De csakhamar visszatérnek és fölkerek-
sik régi fészüket. Megnézik, vajjon rend-
ben van-e még minden. Ha híján van vala-
minek, hát kijavítják. Fészüket a fák od-
vába, fűszálakból, szőrökből, tollakból, pa-
mutból és vékony gyökerekből építik.

Ausztriában és Németországban a há-
zak környékén falakra, kerítésekre, a
fák derekára függesztett költő-ládikákba
hordja össze fészket a seregély. Ezt a jó
szokást mi nem ösmerjük. Pedig megérde-
melné a fáradságot, az ilyen költő-ládikák
kifüggesztése. A seregély igen sok hasznot
hajt a mezőgazdaságnak, mert veszedelmes
ellensége a sok kártékony bogárnak, féreg-
nek, hernyónak, kukacnak. Különösen
nagy pusztítója a szöcskének, sáskának,
meg a ház nélkül való csigának s a hernyó-
nak. A legelőkön pedig megszállja a mar-
hát, meg a juhot és szőre közül kiszedegeti
a nyüvet, a legyet.

A seregély tehát valóságos jótevője a
mezőgazdának és éppen ezért üdvös dolog
volna, hogyha nálunk is alkalmaznák a
fészkelő-ládikákat. Az ilyen ládikákat
egyenes fatörzsekre, falakra, mindig jó

magasan kell kifüggeszteni, még pedig kertekben, gyümölcsösökben, kevert fáju erdőkben és legelők közelébe eső nagyobb fákra.

Ősszel azonban sok vidéken ezrekre menő csapatokban látogatják a szőlőket, és habár a régi közmondás azt tartja, hogy „minden seregély három szemet visz el a szőlőből“, megesik néha, hogy az egész termést tönkreteszik. Azonban ez ellen könnyen védekezhetik a szőlősgazda. Kereplőkkel, lövöldözéssel elriaszthatja a hivatlan vendégeket. Irtásra azonban ne igen vetemedjünk, mert valóban kár volna ezt a hasznos madarat pusztítani. Gondoljunk ilyenkor a külföldre, a hol a seregélyből valóságos háziállatot nevelt magának a gazda.

Április második felében, néha előbb is, 4—7 kékes-zöld tojást találunk a fészkekben. A tojások két hét múlva kikelnek és csaknem ugyanannyi idő alatt a kicsinyek is fölcseperednek és kirepülnek. Sokat esznek és azért gyorsan is nőnek nagyra.

Nyár elején az öregek meg a fiatalok nagy csapatokba verődnek, fölszállnak a

magasba s akárcsak a forgószél hajtaná őket, szanaszét kavarnognak, gomolyognak, majd lecsapnak, azután ismét fölemelkednek. Ott keringélnék a fénylő magasságban, mintha mindenik egy középpont körül forogna, egymást követve, mint valami rengeteg nagy kerék, a mely folyton zúg, zajong. Estefelé az egész felhő leereszkedik a tóra, a nádasba. És még sokáig eltart, a míg énekük, csacsogásuk, éles füttyentésük meg nem szűnik. Mire leszáll az est homálya, ki-ki elszenderedik és néma csönd borul a tó vizére.

Ha a seregély fogságba kerül, nemsoká szomorkodik. Csakhamar ráismer a gazdájára, s ha ez a „tehetséges, eszes és fortélyos“ madár megszokta új otthonát, csacsogásával, vig kedélyével és mókáival az egész házat mulattatja. Tréfás komolysággal lépdegél, biceg föl és alá a szobában. Bárgyunak teteti magát, de azért nem kerül ki semmi sem a figyelmét. Ha megpirongatják, szégyenkezve lapul meg valami sarokba. Máskülönben merész, tola-kodó. Rászáll a háziasszony guzsalyára, a festő festékes táblájára, az író kalamári-

sára. Ha pedig ebédre kerül a sor, ő jelen meg elsőnek a leveses tál előtt. A szarka természetéből is jutott neki egy csipetnyi. Szereti továbbá a mások hangját utánozni. Ugy miákol, mint a macska; kotkodácsol, mint a tyuk; flótáz, mint a sárga rigó. Néha jó hosszú dalt is eltanul az embertől. Az egyik azt énekli, hogy „mégis huncut a német“, a másik a Rákóczit fujja, a harmadik meg a takarodót trombitálja. Szóval igen kedélyes kis madár a seregély.

A TERMÉSZET ESKÜVŐJÉN

A TERMÉSZET ESKÜVŐJÉN.~~~~~

Tavasz mosolyog a zöldelő, harmatos réten, tavasz mosolyog a fehér kékényvirággal koszoruzott domboldalon. Játszva hajtogatja a szellő sárgarojtos ágait a fának. Aranyszálakból szőtt, ragyogó fátyolt borít reá az ébredő nap. S az ingó galyak között, a lombok zöld kastélyában csattogó, vidám ének zendül.

Megjött a mi pintyökénk. Oda rakta fészkrét a nagy diófánk tetejére. Olaszországban töltötte a telet. Talán valami palermói narancsligetben, zöld, illatos tengerparton. Örök tavasz van ott. De azért a mi pintyökénk mégis visszakiváncozik hozzánk. Ki tudja, hányszor

gondol a mi kis falunkra? A hogy ott üldögél valami fényeslevelű narancsfán és elmerül a sima, kék tenger nézésében. És elgondolkodik. Vajjon kihajtott-e már az ő nagy diófája? Kiviritott-e már az almafa, a körtefa az ő kertjében?

Igy mulnak a napok. S a mint egyszer csak fölneéz a magasba, azon veszi magát észre, hogy a fehér felhők alatt, a tiszta levegő kék tengerében madarak szállanak seregestül észak felé. Egy-egy hang le is hallatszik hozzá: „Gyerünk, gyerünk szép Magyarországba!” Ekkor hevesen kezd dobogni a szive, szétveti szárnyát és, mint valami nyílvesző, sebes repüléssel követi társait. Rövid néhány nap múlva már ott lebeg a falunk fölött. Ráismert a frissen szántott mezőre, a csillámló patakra, a zöldelő dombokra. Amott ágaskodik a magasba a templom piros tornya. Nem messze tőle a léces kerítés, a mi kertünk. Benne az ő nagy diófája. Másnap csattogó, vidám éneke ébreszt föl engemet a tavaszi hajnal édes álmából. Megjött a mi pintyökénk!

Néhány napra rá megérkeztek a fecs-

kék is. Órák hosszat lestem őket a tornác-
con, mikor surrannak be az üres fészekbe.
Vidáman csevegtek. Hál' Istennek, csak-
hogy itt vagyunk már! Hosszu utat tettek,
mire ideérkeztek. Azt mondják, hogy hu-
szonnégyszáz óra alatt jutnak hozzánk Afri-
kából.

Őket követték a gólyák. Én mindössze
csak kettőt láttam az idén. Ezt a kettőt
láttam tavaly is. Fejedelmi méltósággal
keringéltek a kéklő magasságban. Evező-
tollukról, hosszú nyakukról ismertem rá-
juk. Nálunk csak átutazóban voltak. Nyu-
gat felé tartottak. Bizonyosan a régi fész-
küket keresték. Ők is oda térnek vissza,
mint a fecskék, meg a mi pintyőkénk.

Mikor jön meg a kakuk? Ezt hajto-
gatjuk nap-nap után. Kíváncsian lessük,
hogy mikor szólal meg a szomszéd szőlő-
hegyen, a nyiló cseresznyefákon. De azért
még egyre késik. Pedig az orgonafa is ki-
viritott már s a rétre is ráborította ékes
virágszőnyegét a tavasz.

A rét csupa illat, csupa szín. A sárga
vadvirágok körül ezer apró teremtmény
ünnepli a tavaszt, vidám muzsikaszó mel-

lett. És ez a tengernyi zsongó hang valami fenséges szimfóniába olvad, a mely tova hullámszik a fényes, illatos levegőben, hogy erdőn, mezőn s hegyen, völgyön hirdesse a természet nagy esküvőjét.

Mire pedig a kakuk megszólal oda-fönt az erdőben, a gyöngyvirág is szétbontja hófehér, apró csengetyűit. Az első meleg tavaszi napsugár kicsalta halványzöld fejecskejüket a földből. Most pedig ékes virágköntösükkel mennek esküvőre.

A nagy esküvőnek hire terjedt a mi kertünkben is. Szép piros pillangók száritgatják gyöngye szárnyukat a nyíló galagonyasövényen. A kerítés alatt piroshátú bogárcák sűrögnek-forognak szokatlan elevenességgel. Meglátszik rajtuk, hogy ők is részt akarnak venni a természet nagy ünnepén. Hiszen a méhecskék már utban is vannak. Szállanak, szállanak virágról-virágra, nagy sebbel-lobbal, mintha attól tartanának, hogy elkésve érkeznek a természet fényes esküvőjére.

Gyűjtik a sok mézet. Egy-egy dédelgető szót is zümmögnek koronkint a nyíló virágokhoz. Hát ti már készen vagytok?

Tudjátok-e, hogy mi van ma? Siessetek, siessetek, el ne késsetek, mert ma nagy ünnepét üli a természet. Adjatok még egy kis mézet. Hadd jusson mindenkinek belőle. És folyton szállnak, bár a teli hold rézvörös korongja már megjelent a keleti ég alján. A kertben sétálgatok. Nézem a nagy körtefánk ékes koronáját. Virágai, a hold fényes tányérján, szép fehér rózsáknak tűnnek föl. Látom, mint lengeti őket az esti szellő. Valami röpköd körülöttük. Sokáig nézem. Ugyan mi lehet? Csak akkor veszem észre, mikor a fényes korong előtt röppen el. Cserebogár. Ő is siet, nehogy elmaradjon a természet esküvőjéről.

~~~~~TARTALOM~~~~~

	Oldal
Kenyeres pajtások	11
A föld alatt	25
Hóvirág	39
Vendég a menyországból	45
Verőfény	59
Hegedüsök a réten	69
Elnémult az erdő	81
Batu kán	87
Dermedés	101
Zöldleveles várban	111
Az éj lovagjai	123
A kutya mulát	133
A szomaru madár	145
A sárga köntös	153
Virágország őskora	157
Lehullott egy csillag	161
Pacsirtaszó	169
Az utolsó	175
A kedélyes madár	185
A természet esküvőjén	195

